

Musiikkifestivaali yhteiskunnallisena keskusteluna

Tapaustutkimus vuoden 2015 Meidän Festivaalista

Susanna Välimäki



Tarkastelen tässä artikkelissa taidemusiikkifestivaalia yhteiskunnallisen osallistumisen ja yhteisöllisyyden näkökulmasta.¹ Olen kiinnostunut siitä, miten taidemusiikkifestivaali voi toimia yhteiskunnallisen ajattelun sijana ja miten nykytaiteen yhteiskunnalliset suuntaukset näkyvät taidemusiikin festivaalientällä 2000-luvun Suomessa. Esimerkkinä tutkimuksessani toimii Tuusulanjärven ympäristössä vuosittain järjestettävä kamarimusiikkitapahtuma Meidän Festivaali.

Lähtökohtani ovat taideteoreettiset. Pyrin hahmottamaan taidemusiikkifestivaalin konserttitoiminnan yhteiskunnallista estetiikkaa. Tässä mielessä tutkimuksellinen lähtökohtani on nykytaiteen yhteiskunnallista ja yhteisöllistä tehtävää painottavassa postmodernissa taideteoriassa (esim. Bourriard 2002; Mouffe 2007; Rancière 2009; Bishop 2012; Välimäki 2015a). Sen mukaisesti lähestyn musiikkifestivaalia yhteiskunnallisena taiteena, joka tutkii yhteistä todellisuuttamme konserttimusiikin kokemuksellisin keinoin. Lähestymistapaani määrittävät myös ekomusikologia ja kulttuurinen traumatutkimus. Ekomusikologia tarkastelee musiikkia ympäristöllisen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta (esim. Allen ja Dawe [toim.] 2016; Torvinen 2012). Kulttuurinen traumatutkimus taas lähestyy taidetta yhteisöllisten traumojen kulttuurisena työstönä (vrt. Caruth 1996; po. Bal ym. [toim.] 1999; Välimäki 2015b).

Festivaalitutkimuksen kentällä tutkimukseni liittyy musiikkifestivaaleja estetiikan ja taideteorian näkökulmasta tarkastelemaan tutkimustapaan, joka korostaa nykytaiteen uusiin suuntauksiin panostavien festivaalien merkitystä taiteen kehitysalustoina (esim. Seffrin 2006; vrt. Silvanto [toim.] 2007).² Etenkin pieni-
muotoiset festivaalit mahdollistavat radikaalimmat kokeilut ja nopeamman rea-

¹ Tutkimus on osa Turun yliopiston Musiikkitieteen oppiaineessa toimivaa, Koneen säätiön rahoittamaa tutkimushanketta *Suomalainen nykymusiikki 2000-luvulla: taidemusiikin yhteiskunnallinen ja kulttuurinen merkitys postmodernissa maailmassa* (SUMU, 2014–2016). Artikkelini muodostaa parin Marjaana Virtasen artikkelin kanssa. Suunnittelin kenttätöni osittain yhdessä projektin tutkijoiden Marjaana Virtasen ja Juha Torvisen kanssa. Varsinaisen kenttätöni suoritin jokainen itsenäisesti. Kiitän yhteistyöstä Meidän Festivaalin toiminnanjohtajaa Johanna Råmania ja taiteellista johtajaa Pekka Kuusistoja sekä vuoden 2015 festivaalin työntekijöitä ja esiintyjä. Kiitos myös haastateltavilleni.

² Musiikkifestivaalin tarkastelu estetiikan ja taiteen näkökulmasta muodostaa marginaalisen osan musiikkifestivaalitutkimusta, joka useimmiten kohdistuu festivaalien yleisöön, organisaatioon, historiaan sekä taloudellisiin, kulttuurisiin ja ympäristöllisiin vaikutuksiin (ks. esim. Négrier ym. [toim.] 2014).

goinnin sekä taidekentän virtauksiin että ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin keskustelunaiheisiin kuin suurimuotoiset ja vähemmän muutosalttiit, pysyvyyteen ja säilyttämiseen panostavat taideinstituutiot, kuten sinfoniaorkesterit. Kokeelliset festivaalit myös uudistavat taiteen ja taidemusiikin määrittelyjä.

Tutkimuskohde ja aineisto

Meidän Festivaali on vuonna 1997 käynnistetty festivaali, joka toimi vuoteen 2010 asti nimellä Tuusulanjärven kamarimusiikki. Se järjestää heinäkuisen festivaaliviikon aikana parikymmentä konserttia Tuusulassa ja Järvenpäässä ja tavoittaa noin 3000–3500 vuosittaista kävijää. Järjestävänä taustajärjestönä toimii Järvenpään Sibelius-seura ry. (Råman 2015; Airas [s.a.].) Festivaali on henkilöitynyt vahvasti sen taiteelliseen johtajaan Pekka Kuusistoon. Vuodet 1999–2006 taiteellisina johtajina toimivat muusikkoveljekset Pekka ja Jaakko Kuusisto yhdessä (Airas [s.a.]).³ Sen jälkeen työssä on jatkanut Pekka Kuusisto yksin, mikä myötä yhteiskunnallisuus on tullut festivaalin toimintafilosofian kiinteäksi osaksi. Festivaali määrittelee yhdeksi keskeiseksi piirteekseen ”yhteiskunnallisen valveutuneisuuden” (VS 2015; OE 2015; OK 2014), ja se poikkeaa muista Suomessa järjestettävistä pitkään toimineista musiikkifestivaaleista huomiota herättävän yhteiskunnallisen profiilinsa ja kantaa ottavien festivaaliteemojensa takia. Festivaali on palkittu muun muassa musiikin valtionpalkinnolla (2013), jonka perusteluissa mainitaan sen merkitys yhteiskuntatietoisien ja ekologisen ajattelun välittäjänä (OPM 2013). Samoin Finland Festivalin Vuoden Festivaali 2011 -palkinnon perustelut mainitsevat ensimmäiseksi festivaalin tavan ”ottaa rohkeasti kantaa” (Yle 2010).

Kysyn tutkimuksessani, mitä Meidän Festivaalin yhteiskunnallinen valveutuneisuus tarkoittaa konkreettisesti. Tarkastelen sitä, miten kyseinen festivaali rakentaa viestinnällään, teemoillaan, ohjelmillaan, konserttikokonaisuuksillaan, esittämiskäytännöillään ja muulla toiminnallaan yhteiskunnallisia viestejä sekä yhteisöllisyyttä. Tapaustutkimuksen tarkoitus on valottaa sitä, miten taidemusiikkikulttuuri voi tänä päivänä toimia yhteiskunnallisen ajattelun sijana. Tarkoituksena on samalla tuoda esiin, miten taidemusiikkifestivaali voi toimia kanavana, jonka avulla musiikkia kuunteleva kansalainen voi käsitellä yhteiskunnallisten ongelmien herättämiä ajatuksia ja tunteita eräänlaisessa vertaistukitilanteessa ja osallistua siten yhteisöllisten traumojen kulttuuriseen prosessointiin.

Tutkimus yhdistää taideteoreettisen tarkastelun etnografiseen kenttätööhön vuoden 2015 Meidän Festivaalilla. Tärkein tutkimusaineisto tuotettiin osallistuvalla havainnoinnilla festivaalin konserteissa. Kenttätö tarkoittaa tässä yhtey-

³ Vuodet 1997–1998 taiteellisena johtajana oli alttoviulisti Olli-Pekka Karppinen, joka alun perin ideoi festivaalin yhdessä sellisti Eicca Toppisen kanssa (Airas [s.a.]). Toiminnanjohtajana oli vuosina 1997–2005 festivaalin perustanut Juhani Airas, 2006–2010 Aleksis Malmberg, 2011–2013 Jussi Paasi, ja vuodesta 2014 alkaen tehtävää on hoitanut Johanna Råman (Råman 2015).

dessä taiteen ja kulttuurin soivia esityksellisiä muotoja tarkastelevaa, kulttuurista musiikkianalyysia hyödyntävää esitysetnografiaa (esim. McLeod ja Herndon [toim.] 1980; Atkinson 2006; Virtanen 2007; Heinonen 2013; vrt. myös Arlander ym. [toim.] 2015). Kiinnitin kenttäpäiväkirjassa erityistä huomiota konserttien estetiikkaan ja taidekeinoihin. Tarkan kuvan saamiseksi pyrin seuraamaan kaikki festivaalin konsertit. Havainnoin 24 konserttia, joiden kesto vaihteli puolesta tunnista kahteen tuntiin. Äänitin konsertit (yhteensä 27 t 30 min), jotta pystyin tarkistamaan niiden kulun muistiinpanoja analysoidessa. Kaikkiaan festivaali järjesti 34 konserttia, mutta niin kutsuttuna kiertuekonserttipäivänä (27.7.2015) toteutettiin useita konsertteja yhtä aikaa eri paikoissa, jolloin en voinut osallistua jokaiseen.⁴ Tärkein tutkimusaineisto käsittää kenttäpäiväkirjan sekä tekemiäni äänitysten lisäksi Meidän Festivaalin 2015 tuottaman, lehdistölle ja yleisölle suunnatun kirjallisen ja sähköisen materiaalin (lehdistötiedotteet, ohjelmaesitteet, käsiohjelmat ja verkkosivustot). Tämä aineisto avasi omalta osaltaan festivaalin ja sen konserttien taiteellisia pyrkimyksiä.

Kenttätöyöaineistoa täydensin vielä kahdenlaisella tausta-aineistolla. Ensimmäisenä saadakseni syvällisemmän kokonaiskuvan Meidän Festivaalin toiminnasta ja lähihistoriasta perehdyin festivaalia koskevaan arkisto- ja media-aineistoon, joka oli saatavilla Meidän Festivaalin toimistossa. Siihen sisältyivät festivaalin tiedotteet, ohjelmakirjat, esitteet, käsiohjelmat ja muu konserttien oheismateriaali, vuosikatsaukset, työntekijöiden ohjekirjaset sekä lehtileikekokoelma vuosilta 2008–2014. Perehtyessäni aineistoon totesin Meidän Festivaalin yhteiskunnallisen profiilin vakiintuneeksi vuodesta 2008 alkaen, minkä vuoksi rajasin kyseisen tausta-aineiston vuosiin 2008–2014. Lisäksi kävin palaverimuotoisia keskusteluja festivaalin taiteellisen johtajan Pekka Kuusiston ja toiminnanjohtajan Johanna Råmanin kanssa.

Toiseksi haastattelin kentällä festivaalikävijöitä saadakseni tukea esitysanalyysiin ja syventääkseni näkemystäni yleisön roolista ja kokemuksista konserteissa. Haastattelut suoritettiin yksilö- ja parihaastatteluina konserttipaikoilla konserttia ennen, sen jälkeen tai väliajalla. Kysyin, minkälaisia ajatuksia konsertti ja festivaaliteema herättivät sekä minkälaisia mielikuvia haastateltava liitti Meidän Festivaaliin. Näiden puolistrukturoitujen teemahaastattelujen annettiin vapaasti muuntua avoimeksi haastatteluksi, joka läheni olemukseltaan normaalia keskustelua (Hirsjärvi ja Hurme 2007, 31–36). Haastateltavien suostumuksella äänitin haastattelut ja/tai tein niistä muistiinpanoja. Haastateltavia kertyi 50. Haastattelujen kesto oli yleensä 1–5 minuuttia; parissa tapauksessa tilanne venyi pidemmäksi keskusteluksi (haastatteluaineiston kokonaiskesto 3 t 10 min). Konserttien lomassa keskustelin tutkimuksesta epämuodollisesti myös joidenkin festivaalin työntekijöiden ja muusikoiden kanssa. Työntekijät ja esiintyjät suostuivat etukäteen tutkijoiden läsnäoloon konserteissa ja harjoituksissa. Myös yleisöä ja mediaa informoitiin tutkimuksesta tiedottein festivaalin verkkosivuilla ja sähköpostilistoilla (esim. LT 20.5.2015) sekä haastateltaville jaettujen esitteiden avulla.

⁴ Myös kaksi muuta konserttia jäi seuraamatta, koska valitsin niiden sijaan erään toisen konsertin harjoitukset.

Kiinteä yhteistyö Meidän Festivaalin tekijöiden kanssa mahdollisti runsaan tutkimusaineiston sekä vuorovaikutuksellisen tiedonmuodostuksen yhdessä tutkimuskohteen kanssa. Tausta-aineisto lisäsi ymmärrystäni tutkimuskohteesta. Kenttätöyöaineiston analysoin taideteoreettisessa perspektiivissä hahmotellen konserttien taidekeinoja sekä festivaalin toimintafilosofiaa yhteiskunnallisen estetiikan kannalta.

Yhteiskunnallinen estetiikka

Tärkeimmät taideteoreettiset käsitteet analyysissäni ovat *esitystaide*, *konseptuaalisuus*, *aktivistinen taide* ja *soveltava taide*. Toisiinsa liittyvät käsitteet on mielekkäintä ymmärtää pikemminkin yhteiskunnallisen nykyaikaisen taiteen 2000-luvulla vakiintuneiksi keinovaroiksi ja taideteosten mahdollisiksi ulottuvuuksiksi kuin taiteen lajeiksi, muodoiksi tai suuntauksiksi.

esitystaide-termi viittaa nykyteatterin ja performanssitaiteen pohjalta syntyneeseen monialaiseen elävään taiteeseen (engl. *live art*), joka liikehtii kaikkien esittävien taiteiden rajapinnoilla eri lajeista, medioista ja ilmaisun tyyleistä vapaasti ammentaen (Koskenniemi 2007, 12; ks. myös Hotinen 2002; Carlson 2006; Arlander [toim.] 2009). Taide tai teos ymmärretään esitykseksi: kontekstisidonnaiseksi, tilallis-ajalliseksi ja seremonialliseksi *tapahtumaksi*, jonka oleellisia osia ovat yleisön kokemus, esiintyjien ja yleisön välinen vuorovaikutus, esitystilat ja paikka (Heinonen 2009, 18; Lehtonen 2015, 21). Tärkeitä esitystaiteen vaikutteita ovat taiteellinen tutkimus ja käsitetaide. Esitystaiteellinen konsertti ammentaa eri taiteista ja kulttuurisen ilmaisun muodoista mutta myös musiikin eri tyyleistä. Se rikkoo taiteiden rajoja ja konventionaalisia muotoja, musiikin genererajoja sekä institutionaalisia rajoja. Se hylkää kiinteän musiikkiteoksen käsitteen ja korostaa konseptuaalisuutta.

Konseptuaalisuudella tarkoitan taidemusiikin tekemisen suuntausta, joka korostaa musiikin sisältöjä (esim. Kreidler 2014; Lehmann 2014; Välimäki ja Torvinen 2015, 54–55).⁵ Se irrottautuu muuttumattoman teoksen ajatukselle pohjautuvasta partituurikeskeisestä konserttikäytännön perinteestä ja pyrkii vastaamaan postmodernin yhteiskunnan, kulttuurin ja taidekentän haasteisiin. Voidaan puhua sisältöesteettisestä käänteestä (Lehmann 2014). Konsertit rakennetaan sisällöllisen idean ympärille, ja teoksia voidaan sovittaa ja editoida rajustikin. Samalla rajat musiikin ja äänitaiteen, musiikin ja muun taiteen sekä musiikin ja muun kulttuurin välillä ovat huokoistuneet.

⁵ Joskus puhutaan *uuskonseptuaalisuudesta* haluttaessa ilmentää pesäeroa käsitetaiteeseen taiteen lajina tai muotona (esim. Kreidler 2014). Itse en näe tätä tarpeelliseksi, koska ymmärrän käsitteellisuuden pikemminkin taideteoksen yhdeksi perusulottuvuudeksi mimesiksen, ekspression ja muodon ohella (Seamon 2001, 140, 144–147; Välimäki ja Torvinen 2015, 62). 2000-luvulla käsitteellisyys on yleisesti ottaen korostunut taiteissa.

Sekä esitystaiteesta että konseptuaalisuudesta ammentava *aktivistinen taide* (esim. Karttunen 2008; Mouffe 2007) painottaa niin ikään taidetta prosessina mutta myös yhteiskunnallisena toimintana, joka hämärtää taiteen ja muiden yhteiskunnallisten käytäntöjen välisiä rajoja. Taide nähdään tavaksi tutkia ja muuttaa ajattelua ja yhteisöllisiä toimintamalleja. Aktivistinen taide korostaa osallistuvuutta, yhteisöllisyyttä ja tunteita, joiden kautta se pyrkii aktivoimaan kokijan ajattelua. Tyypillistä on korkeataiteellisen perinteen yhdistäminen yhteiskunnalliseen aktivismiin ja yhteisöllisyyden kokemuksen herättely.

Yhteisöllisyyden eli yhteisyyden tunteen ymmärrän sosiaalipsykologisesti yksilön ja yhteiskunnan välistä sidosta rakentavaksi tekijäksi (esim. Haatanen 2000; Hautamäki ym. 2005), joka vaikuttaa sekä tiedollisella että affektiivisella tasolla ja niin yksilön taustana kuin yhteiskunnallisen toiminnan tavoitteena. Yhteisöllinen kokemus on kokemusta yhteisessä yhteiskunnassa ja maailmassa elämisestä ja yhteisten ongelmien kohtaamisesta.

Yhteiskunnallisesta estetiikasta puhuttaessa mainitaan usein myös *soveltava taide* (esim. Bardy ym. [toim.] 2007). Soveltavan taiteen lähtökohtana on taiteellisten tavoitteiden ohella tai sijaan ”ulkotaiteelliset” tarkoitusperät, kuten vaikka hoitolaitosten asukkaiden arjen rikastaminen, voimaannuttaminen, elämänlaadun parantaminen ja kansalaisuuden vahvistaminen taiteen avulla (Lehtonen 2015, 22; Haapalainen 2009, 118–119). Esimerkiksi konserttimusiikkia viedään totutun taideympäristön sijaan hoitolaitoksiin ynnä muihin yhteisöihin osaksi yhteiskunnan muita toimintamalleja. Usein soveltavaa taidetta viedään ihmisten pariin, joiden vapaa osallistuminen taidetarjontaan on estynyt.

Näiden käsitteiden avulla tarkastelen Meidän Festivaalin taiteellisessa toiminnassa havaittavia tekijöitä, jotka rakentavat yhteiskunnallisia viestejä ja yhteisöllisyyden kokemusta.

Kantaa ottavat teemat

Meidän Festivaalilla on joka vuosi jollakin lailla kantaa ottava teema (ks. taulukko 1). Esimerkiksi vuoden 2009 ”Auttakaa”-teema viittasi moniin yhteiskunnallisiin epäkohtiin ja huolenaiheisiin, kuten (1) ympäristöongelmiin, (2) nuorten mielenterveyteen ja syrjäytymiseen, (3) naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, (4) lapsiin, (5) sodan uhreihin, (6) sananvapauteen ja (7) ilman henkilöllisyyspapereita eläviin ihmisiin. Yhteistyökumppaneina oli seitsemän kansalais- ja hyväntekeväisyysjärjestöä: WWF Suomi, Nuorten Kriisipiste/HelsinkiMissio, Amnestyn Suomen osasto, Suomen UNICEF, Suomen Punainen Risti, Suomen PEN ja Kirkon Ulkomaanapu. Jokaiselle järjestölle ja sen asialle oli festivaalilla omistettu yksi konserttipäivä: (1) ”Auttakaa maata”, (2) ”Auttakaa nuoria”, (3) ”Auttakaa uhattuja”, (4) ”Auttakaa lapsia”, (5) ”Auttakaa sodan uhreja”, (6) ”Auttakaa sananvapautta” ja (7) ”Auttakaa näkymättömiä”.

Meidän Festivaalin konsertteihin liittyy monesti festivaalin tai konsertin teemaa avaavaa juontoa, keskustelua, asiantuntijapuhetta ja monitaiteellista viestin-

Vuosi	Teema	Teeman selitys	Yhteistyökumppanit*	Erityistä
2008 TK	Sydänverellä	Ihmisen tunne-elämä; taide ja tunne	Designmuseo	Reddress-installaatio ja makuukonsertit, kirkkovenesoutu, kulttuurikävelyt
2009 TK	Auttakaa	Yhteiskunnalliset epäkohdat ja auttaminen (ympäristöongelmat, nuorten mielenterveys, naiseen kohdistuva väkivalta, lapset, sodan uhrit, sananvapaus, ilman henkilöllisyyspapereita elävät ihmiset)	WWF Suomi, Nuorten Kriisipiste/HelsinkiMissio, Amnestyn Suomen osasto, Suomen UNICEF, Suomen Punainen Risti, Suomen PEN, Kirkon Ulkomaanapu	Metsäkonsertti, ympäristöpolitiikka (ympäristöstandardi ISO14001: festivaalin ympäristökuormituksen vähentäminen), varjokuvakonsertti, kulttuurikävelyt
2010 TK	Huomio!	Hyväntekeväisyys (lapset, vanhuksut ja ympäristö, erityisesti Itämeri ja saimaannorppa); musiikilliset innoittajat	Ateneum, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Luonnonsuojeluliitto, HelsinkiMissio, Pidä Saaristo Siistinä ry	Metsäkonsertit, taiteilijapaamiset, avoimet harjoitukset, Auttakaa-hyväntekeväisyyskonsertit
2011 MF	Mitä nyt?	Taiteilijan rooli ja musiikin merkitys taloudellisille arvoille ja pinnalliselle medianäkyvyydelle perustuvassa yhteiskunnassa		"Mitä nyt?": asiantuntijoiden poleemiset puheet konserttien yhteydessä, kulttuurikävelyt
2012 MF	Ihmeinen	Ihmisen erikoiset tarpeet, kyvyt ja viat (ilmaiseminen, uskominen, aistiminen, järjestäminen, sairastaminen, lisääntyminen ja kuoleminen sekä harhaileminen)	KanteleFest (Kanteleliiton festivaali), Väestöliitto	Konsertti Väestöliiton festivaalille tuomille eläville siittiöille ("Bach ja hedelmällisyys"), mikrofoni vatsalaukussa -konsertti, kulttuurikävelyt
2013 MF	Eri konsertti	Kokeilevuus ja äärimmäisyydet		Kirkkovenesoutu, metsäkonsertit, gastronomiset konsertit, yllätyskonsertit
2014 MF	Dissonanssi	Taiteen myönteiset heijastusvaikutukset koulutuksessa, oppimisessa, hyvinvoinnissa ja kulttuuriperinnössä: ristiriidat päättäjien puheissa ja teoissa, taideaineiden alasajo oppilaitoksissa	Keskisen Uudenmaan musiikkiopisto, Keski-Uudenmaan matkailuoppaat	Asiantuntijapuheenvuorot, metsäkonsertit, kulttuurikävelyt, yllätyskonsertit, Mauno Järvelän näppärikurssi
2015 MF	Ainolle	Toinen sukupuoli: naiset miesten varjossa, taiteilijapariskunnat sekä perheen merkitys taiteellisessa työssä ja taiteilijayhteisössä, Aino Sibelius; ilmastonmuutos	SUMU-tutkimushanke (Turun yliopisto, Musiikkitiede)	Jalkautuminen hoitolaitoksiin sekä puolijulkisiin kaupunkitiloihin, Ainola Alive -konserttitila, kävelykonsertti Kallio-Kuninkalan ympäristössä, kulttuurikävelyt

* En luettele festivaalia ja sen konsertteja taloudellisesti tukeneita osapuolia, joita on vuosittain useita, vaan festivaalin poikkitaiteellisiin ja yhteiskunnallisiin ulottuvuuksiin kiinteimmin liittyvät yhteistyökumppanit. Toiminnanjohtaja Johanna Rämänin (2015; ks. myös Yle 2015) mukaan festivaalin perusrahoituksesta 60 % on omarahoitusta, josta puolet koostuu lipputuloista ja puolet yritys yhteistyöstä tulevista tuloista (festivaali kerää yrityksiltä rahaa tarjoamalla pitkin vuotta yrityksille räätäliöityjä konsertteja). 40 % festivaalin rahoituksesta koostuu tuista, joista isoimmat tulevat Järvenpään kaupungilta, Tuusulan kunnalta, Opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä vuosittain vaihtuvista hankekohtaisista säätiöistä, joihin vuonna 2015 lukeutuivat muun muassa Suomen Kulttuurirahasto ja Koneen Säätiö.

Taulukko 1. Meidän Festivaalin (MF) ja Tuusulanjärven kamarimusiikin (TK) teemat vuosina 2008–2015 sekä valikoituja hankkeita.

tää. Esimerkiksi vuoden 2014 teema ”Dissonansi” viittasi ristiriitaan poliittisten päättäjien puheiden ja taideopetuksen todellisuuden välillä. Konserteissa kuultiin asiantuntijoiden puheenvuoroja taiteen myönteisistä heijastusvaikutuksista koulutukseen, oppimiseen ja ylipäätään yhteiskunnalle; ohjelmakirjakin mukaili ruudullista kouluvihkoa. Vuoden 2015 teema ”Ainolle” viittasi sukupuolijärjestelmiin ja taiteilijaperheisiin. Festivaalilla kuultiin muun muassa konsertti (26.7.2015 klo 17), jossa Aino Sibeliuksen ja tämän läheisiin liittyvän musiikin lomassa haastateltiin Ainoon ja Järnefeltien sukuun perehtynyttä tietokirjailijaa SuviSirKKu Talasta.

Meidän Festivaalin yhteiskunnallinen profiili voidaan ymmärtää esimerkiksi aktivistisesta nykyaiteesta, jota luonnehtii yhteiskunnallisten ongelmien käsittely ja konseptuaalisuus eli sisältöjä ja merkityksiä painottava ajatuslähtöisyys. Tällainen kriittinen estetiikka painottaa kokemuksellisia tiedonmuodostuksen ja ymmärtämisen tapoja sekä refleksiivisyyttä: taiteen avulla ja esittämistä tutkimalla voidaan esittää maailmaa koskevia kysymyksiä. Keskeisiä aktivistisen nykyaiteen muotoja ovat ympäristötaide, yhteisötaide, osallistava taide, interventiot sekä erilaiset hetkeen kiinnittyvät esitystaiteen muodot⁶. Monia Meidän Festivaalin konsertteja on hedelmällistä tarkastella näiden kokeellisten taiteen muotojen valossa. Konsertteja on toteutettu esimerkiksi ympäristötaiteen mukaisesti erilaisissa rakennetuissa ja luonnonympäristöissä, kuten metsässä (esim. 2009, 2010, 2013 ja 2014). Konserttia on kuunneltu yhteisötaiteen hengessä käärimällä esiintyjät ja yleisö yhteiseen kankaaseen (Aamu Songin muotoilema *Reddress*-installaatio 2008). Konsertteihin on liittynyt osallistavaa toimintaa, kuten kirkkoveneellä soutamista ja makujen maistelua (2013), ja konsertteja on jalkautettu hoitolaitoksiin ja kaupunkitiloihin (2015).

Festivaaliteema luo jokaiselle konsertille käsitteellisen kehyksen. Myös yksittäiset konsertit on välillä otsikoitu erikseen. Festivaalin tai konsertin nimettyinä lähtökohtana on sisällöllinen ajatus tai kysymys pelkän sävelteoksen, esittäjän, teknisen tai tyyllillisen lähtökohdan sijaan. Tätä konseptuaalisuutta ilmentää osuvasti vuoden 2009 festivaalin slogan: ”Tuusulanjärven kamarimusiikki – merkityksellistä musiikkia” (LT 2009; kursivointi kirjoittajan). Festivaalilla ei esitetä vain musiikkia vaan tietyssä ajassa ja paikassa ja tietyllä konseptilla merkityksellistettyä musiikkia. Ratkaisevia ovat ideat, joita musiikilla viestitään, sekä musiikin ymmärtäminen kokemukselliseksi prosessiksi ja vuorovaikutukseksi yleisön ja ympäristön kanssa. Musiikin merkitykset eivät ole kiinteitä vaan ajassa ja paikassa muuttuvia. Sävelteokset näyttäytyvät kierrätettäviksi ja muokattavaksi kulttuuriseksi ainekseksi, jolla voidaan rakentaa uusia ja ajankohtaisia viestejä ja kokemuksia. (Vrt. Lehmann 2014; Välimäki ja Torvinen 2015, 54–55.)

Festivaaliteema on välillä selkeämmin ja välillä piilevämmmin yhteiskunnallinen. ”Auttakaa”-teema (2009) on selkeästi kantaa ottava ja aukeaa jo käsiohjelmaa lukemalla, mutta ”Ainolle”-teeman (2015) merkitystä festivaalikävijä joutui pohtimaan enemmän, mikäli halusi kuunnella konserttia teeman johdattamana. Monesti festivaalin tai konsertin teema ei niinkään väitä kuin kysyy aktiivoiden yleisöä etsimään teeman merkityksiä itsenäisesti. Tästä voidaan puhua

⁶ Ilmaisun ”hetkeen kiinnittyvä esitystaiteen muoto” olen omaksunut Hanna Kaikolta.

aktivistiselle taiteelle tyyppillisenä *relaatioestetiikkana* (Bourriard 2002). Termi viittaa ihmissuhteiden verkostoon ja sosiaalisiin yhteyksiin (vrt. ransk. *relation*, joka tarkoittaa muun muassa ”henkilösuhdetta” ja ”yhteyttä”). Taide mallintaa monimutkaista suhteisuuttamme yhteiskunnassa ja herkistää kokijansa tälle olemassaolon suhteisuudelle, toisille ihmisille ja yhteisöllisyydelle. Toimimme aina yhteisinä, koska olemme subjekteina olemassa vain suhteessa toisiin ihmisiin ja olemme aina suhteessa myös yhteiskunnan eri osa-alueisiin. Relationaalinen taide pyrkii ilmentämään tätä konkreettisella ja vertauskuvallisella tavalla. Sitä määrittävät tapahtumallisuus, hetkeen kiinnittyminen ja yleisö teoksen oleellisena aineksena. Se tavoittelee subjektien kohtaamisia: kokemista ja merkityksenmuodostusta, jotka tapahtuvat yhteisöllisesti – yksilöllisen taiteen kuluttamisen sijaan. Esimerkiksi konsertin kokijat muodostavat hetkellisen yhteisön. Relationaalinen taide ei ole irrotettavissa tapahtumallisesta nyt-hetkestä, teoksen ympäristöstä ja yleisöstä. Relationaalinen taide on kontekstia, suhteisuutta, toisin kuin modernistinen taide, jossa taiteen ajatellaan ylittävän kontekstin. (Vrt. Bourriard 2000; Bishop 2004.) Meidän Festivaalilla muuttumattoman sävelteoksen idean sijaan konserttien keskiössä on muuttuva musiikillinen prosessi ja yleisön rooli konsertin merkitysten aktiivisena rakentajana. Yhteiskunnallisine teemoineen ja konseptuaalisine konserteineen festivaali suuntautuu taidemaailman sijaan yhteiskunnalliseen – suhteiseen – todellisuuteen.

Esimerkiksi vuoden 2009 festivaalilla Nuorten kriisipisteen kanssa yhteistyössä tehdyn ”Auttakaa nuoria” -konserttipäivän (27.7.2009) ”Herkässä”-nimisessä konsertissa kuultiin mielenterveysongelmien kanssa kamppailleen Robert Schumannin sonaatti viululle ja pianolle a-molli (1851) sekä 26-vuotiaana ja Schumannin tavoin mielisairaalassa kuolleen säveltäjän Josef Hassidin sävellyksiä. Konsertin esittelyteksti kuului seuraavasti:

Josef Hassid oli herkkä mies, joka soitti viulua omanlaisellaan äänellä. Aikuistumisen kynnyksellä jokin oli hänelle liikaa. Schumann mureni pikkuhiljaa ja Joy Divisionin solisti Ian Curtis maailmantähteyden aattona. Näitä kuunnellessa ja tanssia katsellessa voi arvioida vaikkapa nuorten mielenterveyshoitoa säästökohteena. (OK 2009.)

Samana päivänä kuultiin myös brittiläisen uuden aallon rockyhtyeen Joy Divisionin musiikkia kamarimusiikiksi sovitettuna; yhtyeen keulahahmo teki itsemurhan 23-vuotiaana. Tällainen konsertin tematisointi, joka kutsuu uudenlaisten merkitysten kokemiseen, painottuu Meidän Festivaalilla vanhojen ja kanonisoitujen teosten esityksissä. Vanhaa musiikkia kuunnellaan siitä näkökulmasta, mitä se voisi merkitä tänään, tässä ja nyt. Uudemmat teokset sen sijaan kuullaan useammin ilman erityistä sisältökehystä tai muokkausta.

Vuoden 2015 teema: oletettu subjekti on nainen

Relaatioestetiikan mukaisesti vuoden 2015 Meidän Festivaalin ”Ainolle”-teema oli pikemminkin vihjaava kuin alleviivaava ja paljastui vasta ensimmäisessä kon-

sertissa varsin feministiseksi. Tiedotteessa (LT 20.5.2015) ja käsiohjelmissa (KO 2015) teemaa kuvattiin muun muassa seuraavasti:

Meidän Festivaali 2015 omistetaan Aino Sibeliukselle (1871–1969), joka oli lahjakas ja vahva nainen. "Aino ansaitsee rauhallisen, veikeän, monipuolisen ja ajatuksia heittävän kunnianosoituksen, ja sellaiseen pyrimme. On kirjallisuutta, keskustelua, nykytaidetta sekä intohimoiselle puutarhurille vähän ilmastomuutostakin. Ja toki paljon monipuolista musiikkia runsain silmäniskuin sankarittarellemme", kertoo tapahtuman taiteellinen johtaja Pekka Kuusisto tämän vuoden festivaalista.

"Ainolle"-teemaa voidaan pitää kriittisenä kannanottona Jean Sibelius -juhlavuoteen (2015) ja suurmieskulttiin. Virallisesti Meidän Festivaalin järjestäjänä toimii Järvenpään Sibelius-seura, joten Sibelius-juhlavuoden ohittaminen olisi varmaan ollut festivaalille mahdotonta; festivaali tapahtuu Sibeliuksen kotiseudulla Tuusulanjärven maisemissa ja sen taiteellinen johtaja liittyy yleisön mielessä monin tavoin Sibeliukseseen.⁷ Valitsemalla kuitenkin teemaksi säveltäjän muusikkovaimon, kulttuurivaikuttajan ja fennomaanin Aino Sibeliuksen festivaali kykeni luomaan kulttuurikriittisen teeman, joka sekä liittyi Sibelius-juhlavuoteen että luki sitä vastakarvaan.

"Ainolle"-teeman yhteiskunnallista ulottuvuutta ei festivaalilla "väännetty rautalangasta" eikä sen feminististä näkökulmaa musiikin ja yhteiskunnan historiaan ja nykypäivään selitetty auki. Relatioestetiikan mukaisesti pelkkä tietoisuus festivaalin "Ainolle"-teemasta sai yleisön aktiivisesti ja itsenäisesti pohtimaan teeman ilmenemistä ja merkitystä kussakin konsertissa ja pohtimaan esimerkiksi sukupuolen merkitystä ammatillisille ja koulutuksellisille mahdollisuuksille. Teeman takia konserttikävijä kiinnitti todennäköisesti tavallista enemmän huomiota konserttiohjelman säveltäjien ja esiintyjien sukupuolijakaumaan. Oli esimerkiksi useita konsertteja, joissa kaikki tai lähes kaikki muusikot, esiintyjät ja asiantuntijat olivat naisia. Tätä ei kuitenkaan tuotu esiin nais-etuliittein tai alleviivaavin selostuksin, vaan seikka jäi kuulijan mahdollisesti itse huomattavaksi. Tämä voidaan ymmärtää feministiseksi strategiaksi, joka ei halua karsinoida naissäveltäjiä, naismuusikoita ja muita naistekijöitä omaksi poikkeuskategoriakseen vaan esittää naiset yhtä luonnolliseksi osaksi (musiikki)kulttuuria kuin miehetkin. Ennakkoluulot naisten vähyydestä tai huonommuudesta (klassisen tai taidemusiikin) maailmassa osoitettiin konkreettisesti vääriksi eikä tasa-arvoasiasta tehty numeroa vaan se esitettiin itsestään selväksi toimintamalliksi. Vaikka jokainen kävijä ei ehkä huomannut festivaalin sukupuoliteemaa, hän joutui silti sen vaikutuksen alaiseksi festivaalilla, jossa naisten tekijyys oli esillä siinä missä miestenkin. Oletettu subjekti oli festivaalilla yhtä usein ja monissa konserteissa useamminkin nainen kuin mies.⁸

⁷ Pekka Kuusisto oli ensimmäinen suomalainen Jean Sibelius -viulukilpailun voittaja (1995). Kuusisto on esittänyt ja levyttänyt Sibeliuksen musiikkia säännöllisesti.

⁸ *Oletetulla subjektilla* viitataan kulttuurin hegemonisten kertomusten päähenkilöihin liitettyihin oletuksiin. Perinteisesti päähenkilö on ollut valkoinen heteroseksuaalinen mies.

Esimerkiksi säveltäjä-pianisti Anna-Mari Kähärän ja kirjailija-runoilija Anna-Leena Härkösen yhteisille lauluille ja niitä koskevalle keskustelulle perustuva konsertti "Tavu kasvaa nuotiksi" (29.7.2015) oli sukupuolista sortoa pohtineelle kuuntelijalle voimaannuttava. Tässäkään konsertissa naistaiteilijoita ei asetettu erilliseen naiskategoriaan eikä naistekijyyttä mainostettu tai ihmetelty. Sen sijaan keskustelu koski sitä, mistä ja miten runot ja laulut syntyvät. (KO 29.7.2015; KPK 2015.) Naistekijät olivat esillä mutta eivät sukupuolensa vaan taiteensa takia. Festivaali toi konkreettisin tavoin esiin, ettei tänä päivänä naistekijyyden tulisi olla outo tai poikkeuksellinen seikka. Sen sijaan kummeksuttavaa on se, jos naisia ei näy nykyfestivaalien konserttien säveltäjien, esiintyjien ja asiantuntijoiden joukossa: tällöin on syrjäntämekanismi käynnissä. Pekka Kuusisto totesikin festivaalia koskevassa Yleisradion haastattelussa, että monipuolisemmassa ja ymmärtävämmässä maailmassa ihmisten lahjakkuus päästetään kukkimaan sukupuolesta ja muista identiteettitekijöistä riippumatta (Yle 2015).

Se ettei naiseutta leimata erikoiseksi tai epätavalliseksi sukupuoleksi klassisen tai muun musiikin kentällä, ei ole itsestäänselvyys tänäkään päivänä edes Suomessa, jossa äskettäin (2014) on keskusteltu esimerkiksi "naiskapellimestareista".⁹ Kuusisto viittasi ongelmaan muun muassa ensimmäisen festivaalipäivän myöhäisillan konsertin juonnossaan (26.7.2015 klo 20:30). Ohjelmassa oli David Langin, Kaija Saariahon ja Joni Mitchellin musiikkia. Laulaja Emma Salokosken, kitaristi-pianisti Marzi Nymanin ja viulisti-harmonisoittaja Pekka Kuusiston esittämän Mitchellin *All I Want* -laulun jälkeen Kuusisto johdatteli ilmoitetun ohjelman ulkopuoliseen yllätyskappaleeseen seuraavasti (KPK 2015):

Kevätallvella kävi semmoinen juttu, että islantilainen monialataiteilija Björk julkaisi albumin, joka oli taas kerran kovin henkilökohtainen teko häneltä. Se on hieno levy. Hän oli sen aika pitkälti itse väsänyyt, ohjelmoinut itse, säveltänyt, sanoittanut kaikki kappaleet, keksinyt sovitukset ja näin pois päin. Häntä avusti vähän jossain ohjelmointihommissa semmoinen argentiinalainen nuori mies, josta sitten, syystä tai toisesta, kansainvälinen musiikkimedia päätti, että tämä argentiinalainen nuori mies on sen albumin luovan kontrollin haltija, tuottaja. Björk antoi tästä tilanteesta haastattelun *Pitchfork*-nimiselle vaikutusvaltaiselle musiikkilehdelle ja kertoi vähän saman tyyppisestä tapauksesta aikaisemmin uraltaan. Että hän on kolme vuotta tehnyt jotakin levyä, ja sitten pari jotakin jatkää käy soittamassa lyömäsoittimia kahden viikon aikana. Musiikkimedia päättää, että nämä nyt varmaan on se tuottajajengi. Sen jutun yhteydessä mainittiin, että Joni Mitchellille tuppasi käydä aika samalla tavalla 1970-luvulla. Hän istuu kuukausitolkulla studiossa äänittämässä, säveltämässä, laulamassa. Sitten joku kaveri käy pummimassa röökin ja saa samalla tuottajankrediitin siitä levystä. Päätimme, että ehkä tähän festivaalin yleisempään teeman liittyen saattaisi sopia yksi Björkin biisi tähän väliin. (KT 26.7.2015.)

Kun niinkin tunnettu musiikintekijä kuin Björk joutuu tänäkin päivänä kohtaamaan naisten musiikilliseen luovuuteen ja tekniseen osaamiseen liittyviä ennakkoluuloja ja syrjäntää, moni kuulija ehkä pohti, mitä kaikkea emme tiedä Aino Sibeliuksesta ja sen ajan naisista, joilla ei ollut samanlaisia mahdollisuuksia

⁹ Keskustelu liittyi orkesterinjohtonopettaja Jorma Panulan (s. 1930) haastatteluun MTV3:n uutisissa 30.3.2014, jossa hän vähätteli naisten kapellimestarirykyjä.

ammattilliseen toimijuuteen kuin miehillä. Tavallisesti tuona aikana, kuten Kuusistokin Yleisradion festivaalia koskevassa haastattelussa toi esiin (Yle 2015), naisen lahjakkuus sysättiin harrastukseksi ja miehen tukemiseksi. Naimisiinmeno edellytti naiselta ammattielämän lopettamista, mikäli hänellä sellainen oli.

Konserttien keskusteluissa sekä käsiohjelmissa tuotiin 1900-luvun alun Tuusulanjärven taiteilijayhdyskunnan naisia esiin miesten takaa, muun muassa heidän roolinsa fennomaanisessa liikkeessä (esim. KO 26.7.2015). Esimerkiksi tieto Maija Halosesta (1873–1944) erinomaisena pianistina loi kiinnostavan kuulokulman festivaalin toisen päivän iltakonserttiin kuvataiteilija Pekka Halosen (1865–1933) ateljeessa Halosenniemessä (27.7.2015). Konsertissa käytettiin museon pianoa, jota aikoinaan taiteilijan vaimo, suomentaja Maija Halonen soitti – myös nelikäsisesti Ainon kanssa orkesterimusiikkia läpi käyden. Todennäköisesti konsertissa kuultua Sibeliuksen viulukonserttoakin (sovitusta viululle ja pianolle) on sillä aikoinaan soitettu. Pianossa saattoi ajatella kuulevansa Maija Halosen äänen, ja sitä kautta sen naisen äänen, jolta historia on niin usein korvansa sulkenut. (KPK 2015.)

Aino Sibeliuksen oma ääni tuotiin esille konserteissa, joissa kuultiin katkelmia hänen kirjeistään sovitettuna musiikilliseksi *spoken wordiksi*. Lausuntataiteilija Mirjami Heikkinen esitti lausunnan, äänirunouden, avantgarde-popin ja räpin välillä taiteilevia esityksiä, joiden tekstit olivat Ainon kirjeistä sekä L. Onervan runoista. Lausuntaa säesti Pekka Kuusiston elektroniikka-avusteinen viulismi (25.7.2015) ja Mikko Perkolan elektroniikka-avusteinen viola da gamban soitto (29.7.2015). Ainon kirjeistä oli toimitettu affektiivista lyriikkaa, joka käsitteli nuoren naisen tunnekirjoa aina elämän, parisuhteen, rahapulan ja alkoholin tuottamista vaikeuksista työn ja taiteen merkitykseen. (KPK 2015.) Haastattelemani konserttikävijät (H1–2; KPK 2015) kokivat koskettavaksi esittäjän nuoruuden sekä kirjeiden aiheet, kuten äitiyden ja Järvenpään muuttamisen: Aino näyttäytyi historiallisen taustahahmon sijaan oman elämänsä subjektiksi, johon oli helppo samaistua. Haastattelemistani festivaalivieraista moni otti esille festivaalin teemaan liittyen kysymyksen naisen asemasta Ainon aikana ja nykypäivänä (esim. H3–6, 18–19, 41–42).¹⁰ Yhteiskuntakriittisen teeman avaaminen tällä tavalla yhden historiallisen henkilön kautta ei ole yksisuuntaisesti ja passiivisesti saarnaava ratkaisu vaan kokemuksellisuuteen, osallistumiseen ja vuorovaikutuksellisuuteen pohjaavaa yleisön aktivointia: konserttikävijän oli itse rakennettava konserttien merkitykset pohtimalla, mitä hän esitetyistä asioista ajattelee.

Konserttinormien purku

Meidän Festivaalin 2015 konsertit ammensivat soivan musiikin ohella muun muassa tila- ja videotaiteesta, installaatiosta, performanssista, tekstiilitaiteesta,

¹⁰ Osa haastateltavista oli käynyt Järvenpään taidemuseon Aino Sibelius -näyttelyssä (1.3.–4.10.2015), jonne pääsi festivaalilipulla ilmaiseksi (KPK 2015).

sirkustaiteesta, äänitaiteesta, äänirunoudesta, asiantuntijapuheesta ja -keskustelusta. Muuttumattomaksi miellettyjen sävelteosten sijaan keskiössä oli prosesmainen konserttitoiminta, jossa musiikkiteokset muokkautuivat uudenaikaisiksi merkityskokonaisuuksiksi osana kokonaisvaltaisesti suunniteltua esitystaiteellista konseptia. (KPK 2015.) Kenttätutkimukseni perusteella konsertteja luonnehti voimakas elämäntunto (vrt. Unamuno 2009; Lehtonen 2015) ja yhteisöllisyys eli se mitä voidaan kokea vain tässä ja nyt, ainutlaatuisessa konsertissa yhdessä muiden kanssa. Taulukkoon 2 (artikkelin lopussa) olen analysoinut kolmentoista konsertin konseptit, sisällöt, esitystaiteelliset ulottuvuudet ja yhteiskunnalliset teemat. Valikoiman on tarkoitus havainnollistaa monipuolisesti konserttien yhteiskunnallista estetiikkaa.

Aiemmin mainitsemani Halosenniemen konsertti (27.7.2015) on hyvä esimerkki esitystaiteellisesta konserttisuunnittelusta ja kanonisoitujen teosten muokkaamisesta. Konsertti alkoi lausuntataiteilija Mirjami Heikkisen ja sellisti Tomas Djupsjöbackan *spoken word* -esityksellä *Loistaen olet metsää*, joka koostui Eeva-Liisa Mannerin, Kirsi Kunnaksen ja Miia Toivion runoista sekä Benjamin Brittenin sellomusiikista. Sitä seurasi Sibeliuksen jousikvartetton d-molli (*Voces intimae*, op. 56) ja viulukonserton (d-molli, op. 47, viulu–piano-sovitus) ristikkäinen esittäminen: kvartetton I osa, konserton I osa, kvartetton II osa, konserton II osa, kvartetton III osa, konserton III osa ja viimeiseksi kvartetton IV osa. Konserton esittivät Pekka Kuusisto ja pianisti Emil Holmström, joka soitti museon 1800-luvun lopun pianoa. Kvartetton soitti Kamus-kvartetti (Terhi Paldanius, Jukka Untamala, Jussi Tuhkanen ja Petja Kainulainen). Sen viimeiseen osaan – joka toimi koko konsertin finaalina – osallistui ylimääräisenä, kolmantena viulistina Kuusisto. Kaikki esitykset vedettiin yhteen kokonaisvaltaiseksi äänisuunnitteluksi niin, että musiikit, runot ja äänimaisemat alkoivat toistensa sisältä ja ikään kuin leijuivat yhteisessä d-urkupisteen alkuavaruudessa. Uudenlainen miksaus sai kuulemaan tutuissa teoksissa uusia asioita. Konseptin takia korva kiinnitti huomiota aineksiin, jotka konsertossa ja kvartetossa sekä runoteksteissä ja ympäristössä olivat samanlaisia ja sisällöllisesti resonoivia. (KPK 2015.)

Ateljeetilaan mahtui noin 50 kuuntelijaa. Myöhään illalla klo 22 alkaneen konsertin tunnelma oli intiimi, salonkimainen ja kotikonserttimainen. Muusikot istuivat esiintymispaikoillaan yleisön penkkirivistön edessä sekä toisella sivulla. Solistisessakin osuudessa solisti (Kuusisto) soitti kotimuisointia muistuttavalla tavalla paikkaa vaihdellen ja istahtaen esimerkiksi pianistin selän taakse. Jotkut kuuntelijat olivat kosketusetäisyydellä muusikoista eli etäisyydellä, joka kuuluu kotimuisointiin ja soittotunneille. Soittimet kuulostavat lähietäisyydeltä erilaiselta kuin suuremmissa konserttisaleissa. Esimerkiksi viulun jousen ja kielen välisestä aineellisesta kitkasta syntyvän rahinan kuulee vain läheltä. Yleisön ja esiintyjien välillä ei ollut arkkitehtuurista hierarkiaa, koska lavaa ei ollut ja esiintyjien tila sekoittui yleisön tilan kanssa. Muusikot eivät olleet perinteisissä klassisen musiikin esiintymisasuissa (ilta- tai juhlapuvuissa) vaan normaaleissa vaatteissa, mikä sekin korosti yhteyttä yleisöön. Muusikot eivät myöskään noudattaneet perinteisiä sisään-tulo- ja poistumisrituaaleja vaan istuivat koko konsertin paikoillaan samassa tilassa yleisön kanssa riippumatta siitä, ketkä olivat soittovuorossa.

Kaikki tämä korosti ihminen–ihminen-kommunikaatiota esiintyjä–yleisö-suhteen sijaan tai ohella. (KPK 2015.) Juuri ihminen–ihminen-kommunikaatio rakentaa voimakkaasti yhteisöllisyyttä, koska se on kaksisuuntaista yksisuuntaisen ja hierarkkisen esiintyjältä kuulijoille -mallin sijaan (vrt. Lehtonen 2015).

Vanhan pianon takia viritys oli hieman matala, mutta jousikvartetto ja viulukonsertto sulautuivat sävellajeiltaan toisiinsa erinomaisesti, ja poikkeuksellinen tummuus tuntui yhdistyvän myöhäisiltaan. Konsertti alkoi auringon laskiessa, ja suuresta ateljeeikkunasta saattoi seurata järvimaiseman asteittaista katoamista näkymättömiin. Konsertissa kuullun Eeva-Liisa Mannerin (2008) *Metsän hiljaisuuteen* -runon sanoin paikallaolijat ikään kuin ”jättivät yksilöllisyytensä vaatteet yhteisyyden [vrt. Tuusulanjärven] rannalle” herkistyen sille, mikä meissä kaikissa olevissa on samaa. Konserttia oli mahdollista kuunnella äänentoiston avulla myös ulkona Halosenniemen puutarhassa, jolloin musiikin sulautuminen ympäristöön oli vielä dramaattisempaa. (KPK 2015.)

Konsertti purki monia konserttikulttuurin standardeja, kuten esiintyjien ja yleisön välisen hierarkian (ks. esim. Small 1988), partituuriuskollisuuden (ks. esim. Goehr 1992) sekä yleisesti hyväksytyin sointistandardin ja pukeutumiskoodit. Tällaiset klassisen musiikin kaavoittumista vastaan asettuvat taidekeinot lisäävät läsnäolon tuntua niin yleisön kuin esiintyjien parissa ja tekevät tilaa tuoreelle kokemiselle. Konseptuaalisuus ja esitystaiteellisuus tekevät musiikista myös sellaista, että sitä varten on tullava paikalle, koska muuten sitä ei kuule eikä koe. *Elävän* musiikin merkitys korostuu. Hetkeen ja paikkaan, yleisön ja esiintyjien vuorovaikutukseen ja ympäristöön kytkeytyvät merkitykset syntyvät vain paikan päällä kokemuksellisesti eikä niitä voida toistaa äänitteeltä. Usea haastateltavani (esim. H5–6, 18–19, 41–43, 45) korosti tulevaisuuden Meidän Festivaalille näiden ainutlaatuisissa tiloissa järjestettyjen salonkimaisten konserttien takia. Kamarimusiikin ideana voidaankin pitää kodinomaista, ihminen–ihminen-suhdetta korostavaa yhteissoittoa, jossa yleisöä on vähän tai ei ollenkaan.

Taiteen ymmärtäminen prosessiksi ja tapahtumaksi paitsi virvoittaa yhteisöllistä kokemusta myös vastustaa ylikaupallistunutta ja tuotteistunutta maailmaa ja sen ehdoilla toteutuvaa standardisoitua taidetta. Tätä heijastelevat Meidän Festivaalin tiedotteetkin, jotka pilailevat kaupallisuudella ja lähenevät käsitettä:

”Kulutimme viime kesän yleisömenestyksen tuottamat fyrkat huipputason konsulttifirman palkkioihin. Monta espresso vedettiin, mutta keksivät tosi iskevän nimen [Meidän Festivaali]”, kertoo taiteellinen johtaja Pekka Kuusisto [festivaalin] uudesta nimestä. ”Seuraavaksi pyydetään brändiasiantuntijaa höyläämään ohjelmistosta turha syvyys pois. Luottavaisin mielin mennään uudelle vuosikymmenelle.” (LT 12.11.2010.)

Viulisti Pekka Kuusisto on päättänyt vaihtaa nimeään. Tästä lähtien taiteilija tunnetaan nimellä Meidän Pekka. ”Uusi nimeni kuvastaa vanhaa paremmin välitöntä suhdetta itseeni ja yleisööni”, hän kertoo. ”Lisäksi henkilökohtaiset brändineuvojani olivat sitä mieltä, että nimi kannattaa vaihtaa paremmin omaan tuotepereheeseeni sopivaksi.” (LT 1.4.2011.)

Meidän Festivaalin konsertit rikkovat klassisen musiikin vakiintuneiden konserttikäytäntöjen ohella genrejen ja ilmaisutyylien välisiä rajoja. Kamarimusiikin käsite määrittyy festivaalilla genrevapaasti ja kokeellisesti. Festivaalilla esiintyy klassisen ja kokeellisen musiikin muusikoiden ohella populaari-, kansan- ja maailmanmusiikin tekijöitä (esim. romanilaulaja Hilja Grönfors, jazzmuusikko Verner Pohjola, iskelmälaulaja Paula Koivuniemi ja kansanmusiikko Ilona Korhonen). Kaikki konsertit on kuitenkin konseptualisoitu festivaalin näköiseksi konserteiksi. Useimmiten se tarkoittaa pieniä konserttitiloja ja kokoonpanoja, akustisten soittimien suosimista, sähköisen äänentoiston vähyyttä sekä kokeellisia sovituksia. Festivaali tulee päivittäneeksi sekä kamarimusiikin että taidemusiikin käsitteitä. Olen laajempaa tutkimusprojektiani (SUMU) varten määritellyt *taidemusiikiksi* missä tahansa musiikin genressä tai tyyliässä kunnianhimoisesti tehdyn, ensisijaisesti henkiseen sisältöön sekä sisällön ja ilmaisun suhteeseen keskittyvän musiikin ja kuuntelupainotteisen moni- ja esitystaiteen. Meidän Festivaali vastaa ja tukee tätä määritelmää.

Yleisön haastatteluissa (esim. H2, 20–21, 34–37, 47–49) tuli esille, että genrevapaus on keskeisimpiä Meidän Festivaalin musiikkiin liitettyjä mielikuvia korkeatasoisuuden ja ”erilaisuuden” ohella. Genrevapaus näkyi vuoden 2015 festivaalilla myös säveltäjävieraan valinnassa. Useampi festivaalikävijä tunsu Bryce Dessnerin pikemminkin indie rock -yhtye The Nationalin kitaristina kuin klassisen musiikin säveltäjänä. Genrevapaa kamarimusiikin määritelmä tulee esiin niin ikään festivaalin tiedotteissa ja ohjelmakirjoissa, joissa puhutaan ”kamarimusiikista ilman rajoja”, ”piittaamattomuudesta keinotekoisista genererajoista” ja ”kamarimusiikin käsitteen laajentamisesta” (esim. LT 23.7.2012). Genrevapautta voidaan pitää kulttuuripoliittisena kannanottona. Samalla se muistuttaa siitä, että klassinen musiikki on aina ottanut vaikutteita kaikista mahdollisista musiikin lajeista, kuten kansanmusiikista, ja usein se on ollut aikansa populaarimusiikkia. Elävä kulttuuri on aina hybridiä.

Vuoden 2015 festivaalilla Pekka Kuusisto soitti useissa konserteissa suomalaista pelimannimusiikkia klassisen musiikin lomassa (KPK 2015). Siten klassinen musiikki riisutaan korkeakulttuurisesta, etäisyyttä luovasta mielikuvasta ja tarjotaan musiikkina, jota kuka tahansa voi kuunnella siinä missä viulupolskaakin. Kansanmusiikkia lähestytään kamarimusiikkina ja klassista musiikkia kansanmusiikkina. Esimerkiksi vuoden 2010 festivaalilla kuultiin nykykansanmusikoista koostuvaa Sväng-yhtyettä, joka oli sovittanut Frédéric Chopinin musiikista poimimiaan kansanmusiikkiaineksia neljälle huuliharpuulle (OK 2010).

Kuusisto on todennut *kamarimusiikin* viittaavan Meidän Festivaalilla ”intiimissä tilassa tapahtuvaan esitykseen” (ks. esim. Valtonen 2007), ”vastakohtaan areena-musiikille” ja ”lähietäisyydellä” tapahtuvaan musisointiin (ks. esim. Kotkavirta 2006). Se tarkoittaa myös avointa tunnelmaa, jossa esiintyjät saattavat konsertissa jutella yleisölle eli ottaa kuulijoihin yhteyttä muutenkin kuin soitta-

malla (ks. Valtonen 2007). Perinteisesti kamarimusiikilla tarkoitetaan solistisista soittimista koostuvalla pienyhtyeelle tehtyä musiikkia. Kapellimestaria ei käytetä, vaan soitto perustuu soittajien keskinäiseen kommunikaatioon. Yhteissoitto tapahtuu poikkeuksellisen herkässä keskinäisen vuorovaikutuksen tilassa. Yleisö on vähäistä, jos sitä on, ja soittajilla on siihen välitön yhteys. Tärkeää on esteettinen ja sosiaalinen mielihyvä, joka yhdessä soittamisesta viriää – ei tähtikulkti tai massojen kalastus. (Esim. Baron 1998.) Kaikki tämä pätee Meidän Festivaaliin samalla kun kamarimusiikin käsite on laajennettu genrevapaaksi ja kokeilevaksi monikulttuurisuudeksi.

Yhteisöllisyyden ja relaatioestetiikan näkökulmasta kamarimusiikki antaa mallin yhdessä olemisesta, jossa kuunnellaan toista tarkasti ja kuultuun välittömästi reagoiden. Se kiteyttää filosofi Jean-Luc Nancy (2007; ks. myös Välimäki ja Torvinen 2014) muotoilun kuuntelemisesta fysikaalisena ja vertauskuvallisena *myötävärähtelynä*. Kuuntelijan keho toimii yhteisöllisyyttä ja elämäntuntoa vahvistavana kaikukoppana: musiikki on ”yhdessä-kaikumista”.

Paikka ja ympäristö

Meidän Festivaali luonnehtii itseään festivaaliksi, joka tapahtuu ”Tuusulanjärven historiallisessa ympäristössä” (esim. KO 2015). Yksi festivaalin lähtökohta onkin ollut Tuusulanjärven taiteilijayhteisö ja sen historialliset taiteilijakodit. Järven itärannalle 1800–1900-lukujen taitteessa syntynyt taiteilijayhteisö edustaa sitä syvällistä ja laajatahoista merkitystä, joka suomalaisella kulta-ajan taiteella oli suomalaiselle kulttuurille ja Suomen valtion synnylle. Festivaaliympäristö muistuttaa taiteen merkityksestä kulttuurille ja yhteiskunnalle. Taiteilijakotien ohella festivaalin konserttipaikoissa korostuvat Tuusulanjärven muut historialliset paikat. Kulttuurihistoriallinen maisema muistuttaa yleisöä myös siitä, että ihminen on aina olemassa tietyssä paikassa, suhteisuutena. Paikka, ympäristö ja luonto ovat maailmasuhteen perusta ja tätä suhdetta musiikki luotaa tilallisella ja esikäsitteellisellä tavallaan (esim. Torvinen 2012).

Esitystaiteessa esityksen tila, paikka ja ympäristö ovat oleellinen osa esitystä. Meidän Festivaali hyödyntää ympäristöä, vaihtelevia konserttipaikkoja ja kokeellisia esitystiloja konserttiansa raaka-aineksena. Paikka, tila, maisema tai ympäristö on aina maantieteellinen, sosiaalinen, historiallinen, mentaalinen ja mytologinen (esim. Knuutila ym. [toim.] 2006). Samat teokset synnyttävät erilaisia merkityksiä eri paikoissa. Esimerkiksi perinteinen konserttisali luo perinteisen konserttimusiikin merkityksiä, siinä missä kirkko aktivoi henkisyteen liittyviä kokemuksia. Metsään rakennettu konserttitila herättelee huomaamaan luontoon liittyviä ulottuvuuksia. Taiteilijakodit saavat historian soimaan ja kuulemaan nykypäivän yhteyden menneeseen.

Vuoden 2015 Meidän Festivaali järjesti 34 konserttia. Niistä 12 oli sovelta-
via tai pop up -konsertteja Järvenpään ja Tuusulan hoitolaitoksissa, kahviloissa
ynnä muissa puolijulkisissa kaupunkitiloissa; näihin ei ollut pääsymaksua. Kaksi

festivaaliviikkoa edeltänyttä mainoskonserttia tapahtui Järvenpään kävelykadulla. Muut, pääsymaksulliset konsertit tapahtuivat yhdeksässä eri paikassa. (OE 2015; VS 2015.)

Perinteinen konserttitila lavoineen ja katsomoineen jäsentää yleisön ja esiintyjät toisistaan erillisiin segmentteihin ja korostaa esiintyjien ja yleisön välistä etäisyyttä, hierarkiaa ja yksisuuntaista viestintää (ylhäältä alas, esiintyjistä yleisöön) (esim. Small 1988). Suurin osa Meidän Festivaalin konserteista järjestetään paikassa, joka purkaa tätä mallia. Vuoden 2015 konserteista vain yksi järjestettiin tavallisessa konserttisalissa ("Kaksi astetta" Järvenpää-talon Sibelius-salissa). Yksi konsertti järjestettiin Tuusulan kirkossa. Kirkkoa voi pitää perinteisenä konserttitilana, mutta sekään ei ole konserttikäyttöön tehty ja lisäksi se houkuttelee esille historiaan, ympäristöön ja henkisyysliittyviä merkityksiä. Eniten konsertteja oli Sibelius-Akatemian musiikkikeskuksen Kallio-Kuninkalan Leonora-salissa (kahdeksan kappaletta), joka ei ole alun perin konserttisali. Kartanon navetan ylisille rakennettu konserttitila on puutarhan ja peltojen ympäröimä. Tilassa ei ole lavaa eikä muitakaan yleisön ja esiintyjien väliin jääviä esteitä, ja puoliympyrään sijoitetut tuolit luovat salonkimaista tunnelmaa. 80–120 hengen sali pyritään tuolittamaan lipunmyynnin mukaisesti, jotta tiivis tunnelma ei kärsi. (KPK 2015.)

Tuusulanjärven rannalla sijaitsevan Taistelukoulun liikuntasalissa on lava. Mutta esimerkiksi Philomela-kuoron "Suden aika" -konsertissa (30.7.2015) sitä ei käytetty. Esiintyjät liikkuvat lattialla yleisön seassa ja ympärillä. Perinteinen yleisön tuoliriviasetus oli rikottu ja tuolit hajautettu eri suuntiin osoittaviksi. Lisäksi konsertti alkoi pihalta, mikä rikkoi esityksen ja ei-esityksen välisen rajan. Muut Taistelukoulun konsertit (kolme kappaletta) tapahtuivat multimediaa hyödyntävässä installaatiotilassa ("Ainola Alive"). Jotkut esiintyjät astuivat lavalta alas yleisön joukkoon tai osallistivat yleisöä. Yleisön piti saliin astuessa riisua kengät tai laittaa niihin suojat, koska salin lattia on suojeltu, mikä sai huomion kiinnittymään konserttipaikan historiaan. (KPK 2015.)

Koska Tuusulan kirkkokin sijaitsee maaseutumaisessa ympäristössä, vuoden 2015 konserteista tapahtui urbaanissa miljöössä vain ympäristökrriittinen "Kaksi astetta" -konsertti sekä osa soveltavista konserteista. Konserttipaikat olivat siten pääsääntöisesti *ei-urbaaneja*. Vaihtelevat ja luonnonläheiset konserttiympäristöt korostavat kuulijoiden yhteyttä ympäristöön ja sen historiaan sekä konsertin merkitystä porttina ekokeskeiseen¹¹ kokemukseen (vrt. Välimäki 2015a, 24–26; Välimäki ja Torvinen 2014). Festivaalin viimeisenä päivänä pidetyissä Peippolan kotikonserteissa kuunneltiin Tuusulanjärven Rantatiellä sijaitsevan omakotitalon pihalla Bryce Dessnerin musiikkia (esim. *Garcia Counterpoint*) kovan tuulen ja ympäristöllisen ambientin kera. Kehämäinen, toistolle ja flowlle perustuva, asubjektivistista kokemusta rakentava jälkiminimalistinen musiikki (esim. Richardson ja Välimäki 2013; Välimäki 2015a, 163–164) sai tarkastelemaan ympäristöä herkästi ja virvoitti avointa maailmasuhdetta, jossa itse ja kaikki ympärillä oleva näyttäytyy osaksi yhtä ja samaa ekologista verkostoa.

¹¹ Ekokeskeinen kokemus ei aseta ihmistä maailman keskiöön, vaan korostaa luonnon arvoa ja olemassaoloa sinänsä ilman ihmisen sille antamaa hyötyarvoa (esim. Vilka 1997).

Meidän Festivaali on toteuttanut useana vuonna ekologian, estetiikan ja etii-kan konkreettisella tasolla yhdistäviä metsäkonsertteja (esim. 2009). Metsään rakennetut konserttiilat on pyritty toteuttamaan niin, etteivät ne jätä pysyviä jälkiä luontoon (LT 1.7.2009). Metsäkonsertit edustavat ympäristömusiikkia (ja ylipäätään ympäristötaidetta), joka pyrkii synnyttämään uusia havaitsemisen ja olemisen tapoja sekä käsittelee ihmisen ja luonnon yhteyksiä. Tällainen ympäristömusiikki toimii henkisenä rikastajana ja voimaannuttajana mutta myös foorumina, jolla käsitellä yhteiskunnallisia kysymyksiä poliittisesta vallasta ja ekologisista merkityksistä – esimerkiksi metsän merkityksistä. (Vrt. Hiltunen ja Jokela 2001.)

Ympäristökysymykset ovat olleet Meidän Festivaalilla jatkuvasti esillä ympäristöongelmiin liittyvinä kannanottoina, teemoina ja konsertteina. Vuoden 2015 festivaalin ohjelmaan kuului Pekka ja Jaakko Kuusiston sekä lauluyhtye Rajattoman ympäristökriittinen konserttihanke ”Kaksi astetta”, jota ryhmä oli esittänyt jo aiemmin (2014) ympäri Suomea. Nimi ”Kaksi astetta” viittaa YK:n Cancunin ilmastokokouksessa (2010) asettamaan ilmastomuutoksen tavoiterajaan, joka ylittettäessä maailmanlaajuisen lämpenemisen uhat muodostuvat erityisen musertaviksi (esim. Jaeger ja Jaeger 2010). Ryhmä tilasi neljältä suomalaiselta kirjailijalta ja laululyrykoltä uusia laulutekstejä ilmastomuutoksesta ja sävelsi ja sovitti ne konserttiesitykseksi (KO 28.7.2015).¹² Tavallisen ihmisen tunnekirjoa maailman lämpenemisen aikakaudella luotaava laulusarja on eräänlainen nykypäivän *Winterreise–Klimawandel-Reise*. Siinä missä Schubertin sarjassa menehtetty on rakastettu, ”Kahdessa asteessa” se on luonto, elämän perusta.

Vaikka Rajattomalla ja Kuusistoilla on faneja, jotka tulivat konserttiin heidän takiansa, usea haastateltava sanoi tulleensa konserttiin sen ilmastomuutosteeman takia, ja konsertti koettiin puhuttelevaksi (esim. H20–21, 27–28, 33). Käsitellessään ympäristötuhon tavallisessa ihmisessä synnyttämiä ahdistavia, vaikeita ja häpeällisiä tunteita, tällainen konsertti työstää yhteisöllistä traumaa, tekee psyykkistä työtä puolestamme ja luo voimaa trauman kohtaamiseen (vrt. Weintrobe [toim.] 2013).

Jalkautuminen hoitolaitoksiin ja kaupunkitiloihin

Vuoden 2015 Meidän Festivaali toteutti suoraa yhteiskunnallista toimintaa jalkautumalla Tuusulan ja Järvenpään alueen hoitolaitoksiin ja kaupunkitiloihin kahdellatoista ilmaiskonsertilla (27.7.2015). Puolet niistä järjestettiin sairaille vanhuksille tarkoitettussa palvelukeskuksessa tai sairaalassa, puolet puolijulkisissa tiloissa (esim. pankki, kahvila ja lankakauppa). Kiertäviä esiintyjäryhmiä oli kolme: jousikvartetti Kamus, viulisti Pekka Kuusiston ja pianisti Emil Holm-

¹² Laulutekstit ovat Juha Itkosen, Jarkko Martikaisen, Paula Vesalan ja Paavo Westerbergin. Säveltäjinä toimivat Jaakko ja Pekka Kuusisto sekä Rajattoman Jussi Chydenius, Hannu Lepola ja Essi Wuorela. Jotkin sävellykset hioutuivat pariryönä, sovitukset ryhmässä. (KO 28.7.2015.)

strömin duo sekä lausuntataiteilija Mirjami Heikkisen ja sellisti Tomas Djupsjöbackan duo. Ryhmät esittivät samoja esityksiä myös festivaalin maksullisissa konserteissa. Festivaalin toiminnanjohtajan Johanna Råmanin mukaan kiertuekonserteilla haluttiin tarjota musiikin kuuntelun mahdollisuus niille, joilla ei ole mahdollisuutta käydä konserteissa (ks. Nuutila 2015). Samalla festivaali rikkoi taiteen ja muun yhteiskunnan välisiä institutionaalisia rajoja. Råmanin mukaan kiertuekonserteilla haluttiin painottaa sitä, että ”taiteessa on kyse kohtaamisista ja sen pitäisi kuulua kaikille” (Ks. Nuutila 2015). Kiertuekonsertteja voidaan luonnehtia soveltavaksi, aktivistiseksi ja relationaaliseksi taiteeksi, joka konkreettisesti ja toteutti käytännössä festivaalin ajatuksen taiteen kuulumisesta kaikille ihmisille ja paikallisen musiikkifestivaalin kuulumisesta paikallisille ihmisille.

Heikkisen ja Djupsjöbackan *spoken word* -esitys ”Loistaen olet metsää” palvelukeskus Riihikodissa Tuusulassa noudatti monia soveltavan teatterin piirteitä, jotka korostavat ihminen–ihminen-kontaktia pelkän esiintyjä–kuulija-suhteen sijaan (vrt. Lehtonen 2015). Heikkinen tervehti henkilökohtaisesti kätellen jokaisen kuulijan ennen esitystä ja kertoi itsestään sekä esityksestään. Paikalla oli noin 60 kuulijaa. Esitys sisälsi väkeviä luontokuvia sekä sairauden ja kuoleman käsittelyä. Moni kuulija liikkui silminnähden. (KPK 2015.) Kiertuenäyttämötyöhön erikoistuneen Jussi Lehtosen (2015) ajatuksia soveltaen konsertissa tapahtui voimakasta elämäntunnon vaihtoa esiintyjien ja kuulijoiden välillä.

Kuunnellessani samoja teoksia festivaalin eri konserteissa kävi selvästi ilmi, miten sama teos sai eri merkityksiä ja painotuksia eri paikoissa ja ympäristöissä ja eri kuulijoiden kanssa kuunneltuna. Kuunnellessani musiikkia sairaiden vanhusten kanssa musiikin merkitys elämän arvoituksen ja perimmäisten kysymysten kiteytymänä ja olemisen peilinä korostui voimakkaammin kuin kuunnellessani samaa musiikkia taidefestivaalin maksavan, suureksi osaksi suhteellisen hyvinvoivan tai varakkaan yleisön kanssa. Esimerkiksi Sibeliuksen *Voces intimae* -jousikvartetto palvelukeskus Tuuskodin asukkaiden kanssa kuunneltuna toi itselleni pintaan elämän haurauteen, katoavaisuuteen ja sukupolvien jatkumoon liittyviä merkityksiä. Yleisö kuunteli teosta hyvin hiljaa, kuten klassisen musiikin konserteissa on tapana, mutta laitoksen oma äänimaisema sekoittui kuitenkin musiikkiin. Esimerkiksi eräs vanha nainen sanoi muutaman kerran musiikin päälle kauniilla alttoäänellä ”äiti, äiti” sekä joitakin etunimiä. Nämä ”intiimit sanat”, jotka kumpusivat yhden kuulijan sisimmästä ja todennäköisesti kaukaa menneisyydestä, sopivat teokseen erinomaisesti. Musiikin intiimien äänten (lat. *voces intimae*) sekaan sekoittui kuuntelijoiden todellisia intiimejä ääniä – muistoja ja tunteita – kuin vertauskuvana siitä, miten yleensäkin musiikki toimii sisimpämme akustisena peilinä, vaikkamme ole siitä usein tietoisia. (KPK 2015.)

Kiertuekonsertit ilmentävät hyvin Meidän Festivaalin yhteiskunnallista asennetta taiteen tekemiseen ja musiikin käsittämistä yhteisölliseksi toiminnaksi. Tätä heijastaa myös festivaalin nimi Meidän Festivaali: kyse on ”meidän kaikkien festivaalista”, jolla käsitellään ”meitä kaikkia koskettavia” eli yhteiskunnallisia asioita. Haastateltavani kokivat yleensä festivaalin nimen ja nimenvaihdon Tuusulanjärven kamarimusiikista Meidän Festivaaliksi positiiviseksi seikaksi (KPK 2015). Kieliopillisesti virheellinen nimi (jälkimmäisestä sanasta puuttuu

omistusliite) heijastaa normien rikkomista, rentoa ja välitöntä asennetta sekä genererajoista (säännöistä) piittaamattomuutta. Sen voi ajatella viestivän myös klassisen musiikin kulttuuriin liitettyä jäykkyyttä vastaan sekä soittamisen ja yhdessä tekemisen iloa. Kuten festivaali itsekin tiedottaa Pekka Kuusiston sanoin (VS 2015): ”Meidän Festivaali keksii uusia joustavia konsertin muotoja, joissa viesti on tärkeämpää kuin pukeutumissäännöt tai hyvä käytös.”

Lopuksi

Olen tutkimuksessani käsitellyt Meidän Festivaalin tekijöitä, jotka rakentavat elävän taidemusiikin kriittiseen yhteiskunnalliseen tehtävään ja yhteisöllisyyden kokemukseen liittyviä merkityksiä. Tiivistetysti ne ovat seuraavat:

- (1) festivaalin kantaa ottava profiili ja vuosittain vaihtuva yhteiskunnallinen teema,
- (2) näkyvä yhteistyö hyväntekeväisyys- ja kansalaisjärjestöjen sekä eri alojen asiantuntijoiden kanssa,
- (3) konserttien konseptualisointi, esitystaiteellisuus ja keskustelut konserttien osana,
- (4) intiimit konsertit pienissä tiloissa, joissa esiintyjien ja yleisön välinen hierarkia puretaan ja vuorovaikutus on välitöntä ja ihminen–ihminen-viestintää korostavaa,
- (5) vaihtelevat konserttipaikat, kokeilevat konserttikäytännöt ja jalkautumiset,
- (6) festivaaliympäristön kulttuurihistoriallisten ja ekologisten ulottuvuuksien korostaminen,
- (7) genrevapaa ja poikkeataiteellinen kamarimusiikin ymmärtäminen,
- (8) Epäsovinnainen ja kriittinen julkinen viestintä.

Näiden tekijöiden voidaan nähdä ilmentävän monia 2000-luvun yhteiskunnallisen ja aktivistisen taiteen periaatteita. Kyseinen taide on syntynyt reaktiona postmoderniin, globaalin ja lokaalin välillä neuvottelua käyvään, teknologisoituneeseen ja talousvetoiseen riskiyhteiskuntaan. Riskiyhteiskunnassa (Beck 1990) sosiaalisia, poliittisia, taloudellisia ja yksilöllisiä riskejä ei pystytä enää institutionaalisesti valvomaan ja hallitsemaan eikä niiltä voida siten suojautua. Samalla jälkiteollisen yhteiskunnan instituutioista on tullut kyseisten uhkien tuottajia ja oikeuttajia, mistä voidaan puhua järjestäytyneenä vastuuttomuutena. (Emt.) Tavallisten kansalaisten kannalta tilanne, esimerkiksi tietoisuus ilmastonmuutoksesta, nälänhädästä, terrorismista ja muista suuronnettomuuksista, on traumaattinen. Yhteiskunnallinen taide voi aistimellisine ja kokemuksellisine keinoinen käsitellä näitä yhteisöllisiä traumoja tavalla, johon virallinen politiikka ja journalismi eivät kykene. Suomessa järjestettävien musiikkifestivaalien keskuudessa Meidän Festivaali on toiminut tässä tiennäyttäjänä.

1. Tutkimusaineisto

Kenttätyöaineisto Meidän Festivaalilta 25.7.–1.8.2015 (aineisto kirjoittajan hallussa)

KPK. 2015. Kenttäpäiväkirja.

KT. Konserttitallenteet (mp3; 27 t 30 min).

25.7. klo 12 ja 14 Katukonsertit, kävelykatu Janne, Järvenpää

26.7. klo 17, Kallio-Kuninkala, Leonora-sali

26.7. klo 20.30 Kallio-Kuninkala, Leonora-sali

27.7. Kiertuekonsertit Tuusulassa: klo 11 Palvelukeskus Riihikoti, klo 12 Tuusulan terveyskeskus, klo 14 Krapinhovi, klo 15 Palvelukeskus Tuuskoto

27.7. klo 19 Ykköset ja nuotit, nollat ja tauot, Kallio-Kuninkala, Leonora-sali

27.7. klo 22 Halosenniemi

28.7. klo 19 Kaksi astetta, Järvenpää-talo

28.7. klo 22 Kallio-Kuninkala, Leonora-sali

29.7. klo 17 Tavu kasvaa nuotiksi, Kallio-Kuninkala, Leonora-sali

29.7. klo 19 Ainola Alive I, Tuusulan taistelukoulu

29.7. klo 22, Kallio-Kuninkala, Leonora-sali

30.7. klo 16 Nykytaidetta kävelykonsertissa, Kallio-Kuninkalan ympäristö

30.7. klo 19 Ainola Alive II: Suden aika, Tuusulan taistelukoulu

30.7. klo 21 Kallio-Kuninkala, Leonora-sali

31.7. klo 14 Ainola Alive III: Koko perheen konsertti, Tuusulan taistelukoulu

31.7. klo 16, Suviranta

31.7. klo 19 Ainola Alive IV, Tuusulan taistelukoulu

31.7. klo 21, Tuusulan kirkko

1.8. klo 13 ja 16, Peippola, Tuusula

Y. 1–50. Festivaalikävijöiden (50 kpl) haastattelut. Äänitallenteet (mp3; 3 t 10 min).

Meidän Festivaalin 2015 tuottama valmis aineisto

KO. Meidän Festivaalin 2015 päiväkohtaiset käsiohjelmat.

LT. Meidän Festivaalin 2015 lehdistötiedotteet.

OE. Meidän Festivaalin 2015 ohjelmaesite.

VS. Meidän Festivaalin 2015 verkkosivut. Verkkolähde <http://www.ourfestival.fi> [tark. 15.8.2015].

Meidän Festivaalin arkistoaineisto (Meidän Festivaalin toimisto, Kalevankatu, Helsinki)

Airas, Juhani [s.a.]. Järvenpään Sibeliuss-seuran lyhyt historiikki 1959–2009. Moniste.

LT. Meidän Festivaalin ja Tuusulanjärven kamarimusiikin lehdistötiedotteet 2008–2014.

OK/KO. Meidän Festivaalin ja Tuusulanjärven kamarimusiikin ohjelmakirjat (OK) ja käsiohjelmat (KO) 2008–2014.

Muu aineisto

Kotkavirta, Johannes. 2006. Kuusistoille kamarimusiikki on aitoa kommunikointia. Keski-Uusimaa 25.7.2006.

Nuuttila, Sakari. 2015. Sibeliuksen sävelet soivat pankissakin. Keski-Uusimaa 28.7.2015.

OPM. 2013. Ministeri Arhinmäki jakoi musiikin, näyttämötaiteen ja tanssitaiteen valtionpalkinnot. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote 19.11.2013. Verkkolähde http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2013/11/musiikki_nayttamo_tanssi_valtionpalkinnot_2013.html?lang=fi [tark. 15.8.2015].

Råman, Johanna. 2015. Sähköpostiviesti kirjoittajalle 16.12.2015.

- Valtonen, Heidi. 2007. Ryhmäkuva. Kesäfestivaalien takapirut. *Gloria* 6: 51–52.
- Yle. 2010. Tuusulanjärven Meidän Festivaali Vuoden festivaali. Yle Kulttuuri 29.11.2010. Verkkolähde http://yle.fi/uutiset/tuusulanjarven_meidan_festivaali_vuoden_festivaali/2178456 [tark. 15.8.2015].
- Yle. 2015. Meidän Festivaali on Pekka Kuusistolle kiireinen mutta antoisa viikko. YLE Helsinki -radiolähetys 27.7.2015.

2. Tutkimuskirjallisuus

- Allen, Aaron ja Kevin Dawe (toim.). 2016. *Current directions in ecomusicology: music, culture, nature*. New York, NY: Routledge.
- Arlander, Annette (toim.). 2009. *Esseitä performansista ja esitystaiteesta*. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. Verkkolähde https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40290/Episodi_2.pdf?sequence=1 [tark. 1.10.2015].
- Arlander, Annette, Helena Erkkilä, Taina Riikonen ja Helena Saarikoski (toim.). 2015. *Esitystutkimus*. Helsinki: Kulttuuriosuuskunta Patruuna.
- Atkinson, Paul. 2006. *Everyday arias. An operatic ethnography*. Lanham: AltaMira Press.
- Bal, Mieke, Jonathan Crewe ja Leo Spitzer (toim.). 1999. *Acts of memory. Cultural recall in the present*. Hanover, NH: University Press of New England.
- Bardy, Marjatta, Riikka Haapalainen, Merja Isotalo ja Pekka Korhonen (toim.). 2007. *Taide keskellä elämää*. Helsinki: Kiasma.
- Baron, John H. 1998. *Intimate music: a history of the idea of chamber music*. Hillsdale, NY: Pendragon.
- Beck, Ulrich. 1990. *Riskiyhteiskunnan vastamyrryt. Organisoitu vastuuttomuus*. Suom. Heikki Lempa. Tampere: Vastapaino. [Alkuteos *Gegengifte: die organisierte Unverantwortlichkeit*, 1988.]
- Bishop, Claire. 2004. Antagonism and relational aesthetics. *October* 110: 51–79.
- Bishop, Claire. 2012. *Artificial hells. Participatory art and the politics of spectatorship*. London: Verso.
- Bourriard, Nicolas. 2002. *Relational aesthetics*. Käänt. Simon Pleasance ja Fronza Woods Mathieu Copelandin avustuksella. Paris: Presses du réel. [Alkuteos *L'esthétique relationnelle*, 1998.]
- Carlson, Marvin. 2006. *Esitys ja performanssi, kriittinen johdatus*. Helsinki: Like.
- Caruth, Cathy. 1996. *Unclaimed experience: trauma, narrative, and history*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- Goehr, Lydia. 1992. *The imaginary museum of musical works. An essay in the philosophy of music*. Oxford: Clarendon.
- Haapalainen, Riikka. 2009. Nykytaiteen osallistavat opetukset. *Aikuiskasvatus* 2: 116–123.
- Haatanen, Kalle. 2000. *Yhteisöllisyyden paradoksit*. Helsinki: Sosiaalipolitiikan laitos, Helsingin yliopisto.
- Hautamäki, Antti, Tommi Lehtonen, Juha Sihvola, Ilkka Tuomi, Heli Vaaranen ja Soile Veijola. 2005. *Yhteisöllisyyden paluu*. Helsinki: Gaudeamus.
- Heinonen, Timo. 2009. Draamallisen teatterin jälkinäytös? Esipuhe teoksessa Hans-Thies Lehmann, *Draaman jälkeinen teatteri*. Helsinki: Like. 11–34.
- Heinonen, Yrjö. 2013. Konserttikiertueen etnografinen tutkimus. Iskelmätähti Arja Korisevan 15-vuotistaiteilijajuhlakiertueen etnografinen tapausanalyysi. *Musiikki kulttuurina*. Toim. Pirkko Moisala ja Elina Seye. Helsinki: Suomen Etnomusikologinen Seura. 79–96.

- Hiltunen, Mirja ja Timo Jokela 2001. Yhteisö ympäristössään – taide paikallaan. *Täälläkö taidetta? Johdatus yhteisölliseen taidekasvatukseen*. Rovaniemi: Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunta. 22–39.
- Hirsjärvi, Sirkka ja Helena Hurme. 2007. *Tutkimushaastattelu*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hotinen, Juha-Pekka. 2002. *Tekstuaalista häirintää; kirjoituksia teatterista, esitystaiteesta*. Helsinki: Like
- Jaeger, Carlo C. ja Julia Jaeger. 2010. Three views of two degrees. *Regional environmental change* 11 (1): 15–26.
- Karttunen, Ulla. 2008. Aktivistinen taide, aikamme rappiotaide? *Taide* 4: 40–45.
- Knuutila, Seppo, Pekka Laaksonen ja Ulla Piela (toim.). 2006. *Paikka. Eletty, kuviteltu, kerrottu*. Kalevalaseuran vuosikirja 85. Helsinki: SKS.
- Koskenniemi, Pieta. 2007. *Osallistava teatteri: devising ja muita merkillisyyksiä*. Vantaa: Opintokeskus Kansalaisfoorumi.
- Kreidler, Johannes. 2014. Das Neue am Neuen Konzeptualismus. *Neue Zeitschrift für Musik* 1: 44–49.
- Lehmann, Harry. 2014. Konzeptmusik. Katalysator der gehaltsästhetischen Wende in der Neuen Music. *Neue Zeitschrift für Musik* 1: 22–25, 30–35, 40–43.
- Lehtonen, Jussi. 2015. *Elämäntunto – Näyttelijä kohtaa hoitolaitosyhteisön*. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu, Esittävien taiteiden tutkimuskeskus.
- McLeod, Norma ja Marcia Herdnon (toim.). 1980. *The ethnography of musical performance*. Norwood: Norwood Editions.
- Mouffe, Chantal. 2007. Artistic activism and agonistic spaces. *Art & research: a journal of ideas, contexts and methods* 1 (2). Verkkolähde <http://www.artandresearch.org.uk/v1n2/mouffe.html> [tark. 14.6.2016].
- Nancy, Jean-Luc. 2007. *Listening*. Käänt. Charlotte Mandell. New York, NY: Fordham University Press. [Alkuteos *À l'écoute*, 2002.]
- Négrier, Emmanuel, Lluís Bonet ja Michel Guérin (toim.). 2014. *Music festivals. A changing world*. Paris: Michel de Maule.
- Rancière, Jacques. 2009. *Aesthetics and its discontents*. Käänt. Steven Corcoran. Cambridge: Polity. [Alkuteos *Malaise dans l'esthétique*, 2004.]
- Richardson, John ja Susanna Välimäki. 2013. Disaffected sounds, temporalized visions: Philip Glass and the audiovisual impulse in postminimalist music. *The Ashgate research companion to minimalist and postminimalist music*. Toim. Keith Potter, Kyle Gann ja Pwyll ap Siôn. Aldershot: Ashgate. 219–237.
- Seamon, Roger. 2001. The conceptual dimension in art and the modern theory of artistic value. *The journal of aesthetics and art criticism* 59 (2): 139–151.
- Seffrin, Georgia. 2006. *Emerging trends in contemporary festival practice. Exemplifying the modern festival through the praxis of boutique festival initiations and management at the Queensland performing arts centre*. PhD Thesis. Queensland University of Technology. Verkkolähde http://eprints.qut.edu.au/16440/1/Georgia_Seffrin_Thesis.pdf [tark. 2.5.2016].
- Silvanto, Satu (toim.). 2007. *Festivaalien Helsinki. Urbaanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat*. Helsingin kaupungin tietokeskus & Helsingin kaupungin kulttuuri-asiainkeskus.
- Small, Christopher. 1998. *Musicking. The meanings of performing and listening*. Hanover: Wesleyan University Press.
- Torvinen, Juha. 2012. Johdatus ekomusikologiaan: musiikintutkimuksen vastuu ympäristökriisien aikakaudella. *Etnomusikologian vuosikirja* 24: 8–34.
- Unamuno, Miguel de. 2008. *Traaginen elämäntunto*. Suom. Tapani Kilpeläinen. Tampere: Niin & Näin. [Alkuteos *Del sentimiento trágico de la vida en los hombres y en los pueblos*, 1912.]
- Vilkka, Leena. 1997. *The intrinsic value of nature*. Amsterdam: Rodopi.

- Virtanen, Marjaana. 2007. *Musical works in the making: verbal and gestural negotiation in rehearsals and performances of Einojuhani Rautavaara's piano concerti*. Turku: Turun Yliopisto.
- Välimäki, Susanna. 2015a. *Muutoksen musiikki. Pervoja ja ekologisia utopioita audiovisuaalisessa kulttuurissa*. Tampere: Tampere University Press.
- Välimäki, Susanna. 2015b. Musical representation of war, genocide, and torture: treating cultural trauma with music. *Pax*. Toim. Ritva Hartama-Heinonen ja Pirjo Kukkonen. Helsinki: University of Helsinki, Department of Finnish, Finno-Ugrian and Scandinavian Studies. 122–136.
- Välimäki, Susanna ja Juha Torvinen. 2014. Ympäristö, ihminen ja eko-apokalypsi. Miten nykytaide kuuntelee luontoa? *Lähikuva* 27 (1): 8–27.
- Välimäki, Susanna ja Juha Torvinen. 2015. Stockhausenin *Helikopteri-jousikvartetto* ja käsitelmien haaste. *Niin & Näin* 3: 53–64.
- Weintrobe, Sally (toim.). 2013. *Engaging with climate change: psychoanalytic and interdisciplinary perspectives*. London: Routledge.

Music festival as societal discourse: a case study of Our Festival 2015

In this article I examine an art music festival from the point of view of societal activism and communal experience. My purpose is to illustrate how an art music festival can serve as a communal site for dealing with social and cultural issues of value in contemporary society, such as social justice and environmental concerns. Simultaneously, the study elucidates how contemporary trends in socially critical art have influenced art music festivals in Finland.

The study is carried out through a detailed examination of Our Festival (in Finnish, *Meidän Festivaali*), an annual chamber music event held on the shores of Lake Tuusula in Tuusula and Järvenpää, Finland, about 30 kilometres north of Finland's capital, Helsinki. The method combines ethnographical research and performance studies with postmodern art theories that emphasize contemporary art as a socially critical and experiential form of research. The approach also draws on ecomusicology and the cultural study of trauma.

The purpose of the inquiry is to outline socially critical aesthetics in art music concerts and festivals in twenty-first century Finland. Moreover, a new conception of art music is proposed. The main theoretical concepts in the analysis are live and performance art, conceptualism, activist art, relational aesthetics, environmental art, and community and socially engaged art.

The article is part of a larger research project entitled *Finnish music in the 21st century: The socio-cultural significance of art music in the postmodern world* (SUMU, 2014–2016) conducted by a team of five researchers in the Department of musicology at the University of Turku.

FT, dosentti Susanna Välimäki (susanna.valimaki@utu.fi) toimii musiikkitieteen yliopistonlehtorina Turun yliopistossa.

Pvm	Paikka	Konsertin nimi ja konsepti	Sisältö	Taiteen lajit ja mediat
25.7.	Järvenpää, kävelykatu Janne klo 12 ja 14	"Katukonsertti": festivaalin mainoskonsertti * Kuusisto esittelee tulevan festivaalin * Aino Sibeliuksen kirjeille perustuva esitys, joka tuo esille Ainon "oman äänen" * festivaaliesitteiden jako	* puhe (juonto) * räppiä lähenevä runonlausunta viulun, sähköviulun ym. säestyksellä; tekstit Aino Sibeliuksen kirjeistä ja L. Onervan runoista * pelimannimusiikkia viululla	* runonlausunta, <i>spoken word</i> * kokeellinen musiikki (jälkiminimalismi, avantgardepop) * kansanmusiikki * esitystaide * puhe
26.7.	Kallio-Kuninkala, Leonora-sali klo 17	"Ainon piirissä" * puhetta Aino Sibeliukselta sekä tämän läheisiin liittyvää musiikkia	* puheen ja musiikin vuorottelu: Aura Lindbergin juonto ja Aino Sibelius-asiantuntijan, kirjailija SuviSirkku Talaksen haastattelu	* asiantuntijapuhe * klassinen musiikki * dramatisoitu musiikki-esitys (Linjama)
27.7.	Tuusulan terveyskeskus, vuodeosasto 2 klo 12	"Kiertuekonsertti" hoitolaitoksessa	* klassista musiikkia sairaalan osastolla, jossa vaikeasti sairaita vanhuksia * taiteen vieminen hoitolaitoksiin * musiikin vieminen ihmisille, joilla ei mahdollisuutta käydä konsertissa	* klassinen musiikki * soveltava taide
27.7.	Palvelukeskus Tuuskoto Tuusulassa klo 15	"Kiertuekonsertti" hoitolaitoksessa	* klassista musiikkia vanhusten hoitolaitoksessa * taiteen vieminen hoitolaitoksiin * musiikin vieminen ihmisille, joilla ei mahdollisuutta käydä konsertissa	* klassinen musiikki * soveltava taide
27.7.	Käsityökauppa Lentävä lapanen, Järvenpää klo 15	"Pop up -konsertti" kaupunkitalassa * arjen hetkellinen katkeaminen taideesitykseen	* klassista musiikkia keskellä arkea puolijulkisessa kaupunkitalassa	* klassinen musiikki * pop up -konsertti, interventio
27.7.	Kallio-Kuninkala, Leonora-sali klo 19	"Ykköset ja nuotit, nollat ja tauot" * puhetta nuorten musikaalisesta ja tietoteknisestä koulutuksesta, oppimisesta ja luovuudesta	* puheen ja musiikin vuorottelu * keskustelijoina lastenkirjailija ja ohjelmoija Linda Liukas sekä muusikot Pekka Kuusisto ja Salla Hakkola; juonto Aura Lindberg	* puhetta ja musiikkia * kokeellinen musiikki, improvisaatio * keskustelua yleisön kanssa * soitin- ja efektilaite-demoja

Tila ja yleisö	Esiintyjät	Musiikki	Yhteiskunnallinen teema
* avoin katutila, jossa pieni lava * ei pääsymaksua * järvenpääläiset tavalliset ihmiset ja ohikulkijat	* Pekka Kuusisto (vl, e vl, vihellys, laulu) & Mirjami Heikkinen (lausunta/räppi)	* Aino Sibeliuksen kirjeisiin ja L. Onervan runoihin perustuvat <i>spoken word</i> -esitykset (musiikki Pekka Kuusisto, tekstien sovitus Mirjami Heikkinen) * viulupolskia	* toinen sukupuoli * taide kuuluu kaikille * paikallinen kulttuuri, ympäristö ja historia
* konserttitila entisen navetan ylisillä; yleisö samalla tasolla esiintyjien kanssa puoliympyrässä * maksanut festivaaliyleisö	* Pekka Kuusisto (vl), Emil Holmström (pf), Juha Uusitalo (laulu), Tomas Djupsjöbacka (vc) * Aura Lindberg (juonto) * SuviSirkku Talas (asian tuntija)	* Sibelius: Rondino op. 82, Romanssi op. 79, Masurkka op. 81 * Jouko Linjama: <i>Seitsemän Juhani Ahon kirjettä</i> baritonille ja sellolle * Armas Järnefelt: Berceuse	* toinen sukupuoli, taiteilijaperheet * taiteen merkitys yhteiskunnassa
* sairaalaosasto * potilaita, omaisia, hoitajia ja lääkäreitä, yht. n. 15 kuulijaa * ei pääsymaksua	* Pekka Kuusisto (vl) ja Emil Holmström (pf)	* Sibelius: Viulukonsertto, sovitus viululle ja pianolle	* vähäosaiset, vaikeasti sairaat ja vanhukset * taide kuuluu kaikille
* ulkopuolisilta suljettu hoitolaitos * laitoksen asukkaat, omaisia, henkilökuntaa, yht. n. 40 kuulijaa * ei pääsymaksua	* Kamus-kvartetti (Terhi Paldanius, Jukka Untamala, Jussi Tuhkanen ja Petja Kainulainen)	* Sibelius: Jousikvartetto <i>Voces intimae</i>	* vanhustenhoito * vähäosaiset, vaikeasti sairaat ja vanhukset * taide kuuluu kaikille
* avoin kauppatila * kaupan asiakkaat ja ohikulkijat, tavalliset ihmiset * ei pääsymaksua	* Pekka Kuusisto (vl) ja Emil Holmström (pf)	* Sibelius: viulukonsertto, sovitus viululle ja pianolle	* taiteen tulee kuulua kaikille * taiteen merkitys arjessa, ihmiselle ja yhteiskunnalle
* konserttitila entisen navetan ylisillä; yleisö samalla tasolla esiintyjien kanssa puoliympyrässä * maksanut festivaaliyleisö	* Linda Liukas (puhe) * Salla Hakkola (sähköharppu ja puhe) * Pekka Kuusisto (e vl ja puhe) * Aura Lindberg (juonto)	* vapaa improvisointi (Kuusisto ja Hakkola)	* lapset ja nuoret, erit. tyttöjen luovuuden tukeminen * koulutus * toinen sukupuoli

Taulukko 2. Valikoima Meidän Festivaalin 2015 konsertteja ja niiden yhteiskunnallisen estetiikan perustekijät. (Jatkuu seuraavalla aukeamalla)

28.7.	Järvenpää-talo, Sibelius-sali klo 19	"Kaksi astetta": ilmastonmuutos-aiheinen konsertti * uutta musiikkia ilmastonmuutoksesta (laulusarja), lauluyhtye Rajattoman ja Kuusiston veljesten yhteishanke	* konserttikokonaisuus ilmastonmuutosta käsittelevistä lauluista, joiden tekstit suomalaisilta kirjailijoilta ja sanoittajilta	* kokeellinen ja jälkimiinalismi-vaikutteinen taidepop * lauluyhtye-musiikki
29.7.	Kallio-Kuninkala, Leonora-sali klo 17	"Tavu kasvaa nuotiksi": puhetta laulujen tekemisestä sekä laulumusiikkia	* puheen ja musiikin vuorottelu * keskustelijoina kirjailija Anna-Leena Härkönen ja Anna-Mari Kähärä; juonto Aura Lindberg	* genrevapaa nykylied * keskustelu yleisön kanssa ja osallistaminen (laulattaminen)
30.7.	Kallio-Kuninkalan tila ja ympäristö	"Nykytaidetta kävely-konsertissa": kolmen suomalaisen nykytekstiilitaiteilijan (naisen) teosten yhdistäminen musiikkiin	* kävely Kallio-Kuninkalan tilan ympäristössä, pysähtymispaikoissa tekstiiliteoksia ja musiikkia * taiteilijoiden puhetta; keskustelua yleisön kanssa	* tekstiilitaide * installaatio * musiikki * ympäristötaide * kävelykonsertti * puhe
30.7.	Tuusulan Taistelukoulu klo 19	"Ainola Alive II: Suden aika" * nykyteatterin keinoja käyttävä koreografinen kuorokonsertti	* naiskuoro Philomelan konserttikokonaisuus, joka käsittelee naisen sielunelämää kalevalaisen runouden, kansanlaulun ja esitystaitteen avulla	* kuoromusiikki * esitystaide * nykyteatteri
31.7.	Tuusulan Taistelukoulu klo 14	"Ainola Alive III: Koko perheen konsertti" * 3–10-vuotiaille lapsille suunnattu jazzkonsertti	* jazzyhtye Mopon konsertti, jossa mukana reaaliaikaisesti kappaleita screenille kuvittava piirtäjä	* jazz, kokeellinen musiikki, lasten musiikki * live-animaatio
31.7.	Suviranta (Järnefeltin taiteilijakoti) klo 16	"Kotikonsertti" Tuusulanjärven historiallisessa taiteilijakodissa, Eero Järnefeltin ateljeessa, joka yksityiskotina	* intiimi ja rento kotikonsertti	* klassinen ja kansanmusiikki * muusikoiden puhe yleisölle
1.8.	Peippola, Tuusulanjärven rantatie, klo 13	"Kotikonsertti" yksityiskodissa, sisällä salissa ja pihalla puutarhassa	* intiimi ja rento kotikonsertti * kodin lasten mehukioski ym. tarjoilua * kodin antiikkipianon käyttäminen ja esittely	* klassinen ja kokeellinen musiikki * jongleeraus * asiantuntijapuhe

<p>* perinteinen konserttitali * maksanut festivaaliyleisö</p>	<p>* Essi Wuorela, Virpi Moskari, Soila Sariola, Hannu Lepola, Ahti Paunu ja Jussi Chydenius, laulu ja soittimet * Pekka Kuusisto (vl, e vl, harmooni, laulu); Jaakko Kuusisto (vl, harmooni)</p>	<p>* <i>Kaksi astetta</i> -laulusarja (16 laulua; sävellyks ja sovitus Rajaton & Kuusiston veljekset</p>	<p>* ilmastonmuutos ja ympäristökysymykset * tavallisen ihmisen ekoapokalypsiin liittyvät tunteet</p>
<p>* konserttitila entisen navetan ylisillä; yleisö samalla tasolla esiintyjien kanssa puoliympyrässä * maksanut festivaaliyleisö</p>	<p>* Anna-Leena Härkönen (puhe); Anna-Mari Kähärä (pf ja puhe); Essi Vuorela (laulu); Pekka Kuusisto (vl); Aura Lindenberg (juonto)</p>	<p>* Anna-Mari Kähärän Anna-Leena Härkösen teksteihin säveltämiä lauluja</p>	<p>* luovuus, laulujen tekeminen, tekstin ja musiikin suhde * toinen sukupuoli * taiteen merkitys ihmiselle</p>
<p>* eri paikkoja ja rakennuksia tilan ympäristössä * maksanut festivaaliyleisö, yht. n. 45 ihmistä, joista osa festivaalin esiintyjä</p>	<p>* Pauliina Turakka Puhonen, Heidi Lampenius ja Corinna Helene-lund (puhe) * P. Kuusisto (e vl), Nicolas Altstaedt (vc), Emil Holmström (pf)</p>	<p>* Bryce Dessner: <i>Ornanet and Crime</i> * Ilari Kaila: Preludi * Jörg Widmann: duoja viululle ja sellolle</p>	<p>* ympäristö * taiteidenvälisyys * toinen sukupuoli, sukupuoli, naiseus</p>
<p>* vanha liikuntasali, jossa yleisö ja esittäjät samassa tilassa * maksanut festivaaliyleisö</p>	<p>* Philomela-kuoro, joht. Marjukka Riihimäki * ohjaus Päiviö Järvinen</p>	<p>* Tellu [Virkkala] Turka: kuoroteos <i>Suden Aika</i> * ylimääräiset numerot (kuorolaulut)</p>	<p>* sukupuoli, naiseus * sukupolvien ketju, ylisukupolvinen perintö ja kulttuuri-perintö</p>
<p>* vanha liikuntasali, jossa yleisö ja esittäjät samassa tilassa * maksanut festivaaliyleisö (lapsia ja aikuisia)</p>	<p>* Jazztrio Mopo (Linda Fredriksson, Eero Tikkanen, Eeti Nieminen) * Anna Tahkola (piirros)</p>	<p>* Mopon oma tuotanto</p>	<p>* lapset * taide kuuluu myös lapsille</p>
<p>* historiallinen taiteilijakoti ja yksityiskoti, ateljee/olohuone * maksanut festivaaliyleisö sekä kodin asukkaat ja järjestäjät, yht. n. 45 ihmistä</p>	<p>* Jousikvartetti Kamus * Pekka Kuusisto (vl ja lausunta) * Malin Broman (vla), Nicolas Altstaedt (vc)</p>	<p>* Sibelius: <i>Alla marcia</i> e-molli; etydi D-duuri; jousitrio g-molli; Sibelius & Ture Rangström: <i>En glad musikant</i> * Aulis Sallinen: <i>Cadenze</i> * Einar Englund: <i>Arioso interrotto</i> * Samuel Rinda-Nickola: Viisi polskaa</p>	<p>* historian, kulttuuriperinnön ja taiteen merkitys yhteiskunnalle * ympäristö</p>
<p>* yksityiskoti Tuusulanjärven rannalla, olohuone sekä piha ja autokatos * maksanut festivaaliyleisö sekä kodin asukkaat</p>	<p>* Eriikka Maalismaa (vl), Kimmo Antikainen (live-el.); Bryce Dessner (e guitar) * P. Kuusisto (vl ja el.), Jay Gilligan (jongleeraus) * Simon Grawford-Phillips (pf) * Matti Kyllönen (virittäjä, puhe)</p>	<p>* Riikka Talvitie: <i>Luonnonoikku</i>, Bryce Dessner: <i>Garcia Counterpoint</i> * Dessner & Kuusisto: Uusi teos * Fanny Mendelssohn-Hensel: Kolme melodiaa op. 5 * Clara Schumann: <i>Melodia</i> * Robert Schumann: <i>Lapsikuvia</i> (viimeinen osa)</p>	<p>* historian, kulttuuriperinnön ja taiteen merkitys yhteiskunnalle * ympäristö</p>